

GLAS GORENJSKE

UREJA: UREDNIŠKI ODBOR / ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / UREDNIŠTVO IN UPRAVA: KRANJ, SAVSKI BREG 2; TELEFON 475; TEKUČI RAČUN PRI NB KRANJ-OKOLICA. ST. 624-T-127 / IZHAJA VSAKO SOBOTO / LETNA NAROČNINA 400 DIN, POLLETNA 200 DIN, ČETRTLETNA 100 DIN, MESEČNA 35 DIN / POSAMEZNA STEVILKA STANE 8 DINARJEV

Če se mora potvarjati dejstva

Ko je prejšnjo nedeljo g. škof s prižnice šmartinske cerkve v Stražšću na vso moč »prepričeval« prisotne v neizogibnost krščanskega verovanja in ob tej priliki našteval imena nešteti svetnikov in drugih zglednih kristjanov, se mu je med slednja (verjetno zato, ker je govoril v mestu, kjer je Prešeren pokopan), vrnilo tudi ime Franceta Prešerna.

Skoraj neverjetno, vendar resnično! Zaključek vsega, kar je gospod škof povedal o Prešernu, čeprav sicer tega ni rekel naravnost, bi bil: »Vse, kar danes govore o Prešernu znanstveniki — prešernoslovci, je izmišljeno.«

Ni slučaj, da je g. škof hotel dokazati, da je belo črno. Nedvomno je hotel razbremeniti Cerkev krivde, da ni ohranjen ogromen del Prešernove literarne zapuščine. Potvarjanje dejstev o Prešernovem življenju pa vendarle izzvenilo — prav zaradi okoliščin, v katerih je Prešeren umrl in zaradi usode njegove literarne zapuščine — kot trpka tironija in veliko licemerje. Ne vem, kako si g. škof upa postavljati vernikom za zgled Prešerna, ko je vendar znanstvena analiza Prešernovega življenja pokazala, da sta prav katoliška duhovnika Jožef Dagarin in Alojzij Košir kriva, da je slovenski narod in njegova kultura zgubila velik del napredne (torej ne z mističizmom obremenjene) revolucionarne Prešernove literarne zapuščine. O tem je pred dobrimi šestimi meseci (ob odkritju Prešernovega spomenika) pisal v »Glasu Gorenjske« univ. prof. dr. Alfons Gspan. Ker g. škof, sodeč po tem, kar je govoril s prižnice, nima dosti smisla za znanstvena dela, verjetno te razprave o usodi Prešernove literarne zapuščine ni bral, ne bo odveč, če obratimo naslednji odstavek:

»Po vestnem pretresu vsega dostopnega dokazanega gradiva, nanašajočega se na problem Prešernove literarne zapuščine, moremo torej šele ob 103. obletnici Prešernove smrti podati naslednji dokončni zaključek: Dokazano je, da sta kranjska duhovna Jožef Dagarin in Alojzij Košir pod pretžno najhujše osramotitve izšla dan ali dva pred Prešernovo smrtjo iz telesno in duhovno povsem izžranega bolnišniškega pristanek, da se njegovi rokopisi literarne vsebine, kakor tudi vse katoliški veri nevarne knjige požgo. Za upepelitev Prešernovih rokopisov in dela njegove knjižnice sta med 7. februarjem in 7. marcem 1849 poskrbela pesnikova sestra Katra in dekan Jožef Dagarin. Kaj vse je šlo s tistim požigom za vedno v izgubo, tega ni in ne bo več mogoče doznati.«

Ker ni argumentov, ki bi lahko pričali o Prešernovem življenju tako, kot si to želi g. škof, si jih je treba pač izmisliti. Toda laž ima kratke noge. Je pač tako, če se dejstva potvarja!

Novi kinoprojektorji

V kranjski tovarni »Iskra«, ki je po kinoprojektorjih znana tudi daleč izven naših meja, so pred kratkim izročili v prodajo prvo serijo kinoprojektorjev za ozkotravnice filme. Nov proizvod te tovarne je še svetlobni dinamometer, po katerem naši kolesarji zelo povprašujejo. Še ta mesec bodo začeli novi proizvod serijske izdelovati. Pripravljajo še več drugih novih izdelkov, med drugim motorna zaščitna stikala. Na letošnjem Gorenjskem sejmu bo tovarna »Iskra« razstavljala tudi te nove proizvode.

Od 5668 volivcev jih je le 3921 v Socialistični zvezi

Preimenovanje Škofje Loke? Razgibanost v Stari Loki

Ob zaključku terenskih občinskih zborov SZDL je bila v Škofji Loki konferenca delegatov iz vse občine.

Ze terenski občini zbori so dokazali, da v Škofji Loki ni malo zavednih ljudi, ki z delom nenehno dokazujejo, da je pot SZDL pravilna. Vendar je bilo videti tudi, da je bila delavnost odborov lani v organizacijskem smislu majhna, saj je od 5.668 volivcev včlanjenih v SZDL le 3.921 ljudi ali 69%. Preteklo leto so sprejeli v organizacijo samo 700 novih članov. Udeležba na občinskih zborih je razmeroma majhna, kar zgovorno priča, da bo v Škofji Loki občini nujno poglobiti delo SZDL in njene vrste pomnožiti.

Najbolj razgibano in plodno je bilo delo terenskega odbora v Stari Loki. Članstvo se je pogosto sestajalo, odbor je odlično organiziral volitve in sodeloval pri volitvah drugih družbenih organizacij, se zanimal za delo mladine ter individualno in na množičnih sestankih pridobival ljudi za pravilno pot, zatiranje koloradskega hrošča in za druge akcije. — V Godešiču je SZDL pomagala zlasti pri organizaciji gasilstva, pri izvedbi kuharskega tečaja in pri utrjevanju kmetijske zadruge. Teren Rateče je zastavil vse sile, da bi zgradil lasten kulturni dom. — V Puštalju je odbor priskrbel zahtevan in potreben vseh članov Socialistične zveze in po svojih močeh vsakomur pomagal, zlasti mladini. — Na Trati-Kolodvoru so utrdili DPD »Svoboda« in s pomočjo društva organizirali več prireditev. Nasploš se je tu kulturno življenje zelo razgi-

balo. Od mestnih terenov je v vseh pogledih najbolj vzoren teren I.

Diskusija se je sukala v glavnem okoli občinskih komunalnih vprašanj. Občinska ljudski odbor je namreč poslal članom SZDL v pretesni načrt komunalnih del za leto 1953. V IV. kvartu so frontovci spráševali, kdaj bodo začeli asfaltirati cesto in zakaj bi prvenstveno ne uredili spodnjega trga, ki je zelo prometna in zato najbolj prašen. Dalje so hoteli zvedeti, zakaj je tako slab električni tok in zakaj ga večkrat sploh ni. Opozorili so, da bo oskrbo z električnim tokom njuno izboljšati, kajti, kadar je mesto brez toka, je tudi brez vode in posledica tega je marsikdaj tifus ali bolezen, ki jo povzroči nečistoča. — Na terenu Stara Loka so govorili, kako bi elektrificirali vas Papičnico, o popravilu vaških poti, o davčni odmeri, živinoreji in sadjarstvu. V Stari Loki ima splošna kmetijska zadruga zelo malo članov, zato so sklenili, da si bodo prizadevali, pridobiti čimveč kmetov za zadrugo. Med razgovorom o koloradskem hrošču pa so se zgražali nad tistimi kmeti, ki lani niso pustili mladini zatirati hrošča in so zato letos njihove njive polne te golazne. Med sklepi je tudi ta, da pripravijo skupno z gasilci kulturni dan.

V II. kvartu pa so frontovci predlagali, naj bi Škofji Loki naredili novo ime, ki ne bi spominjalo na dobo tlačenstva in srednjeveškega mračnjastva.

Na vseh terenih so diskutirali o datumu, ki bi bil najprimernejši za občinska prireditve. Izglasovali so 18. december,

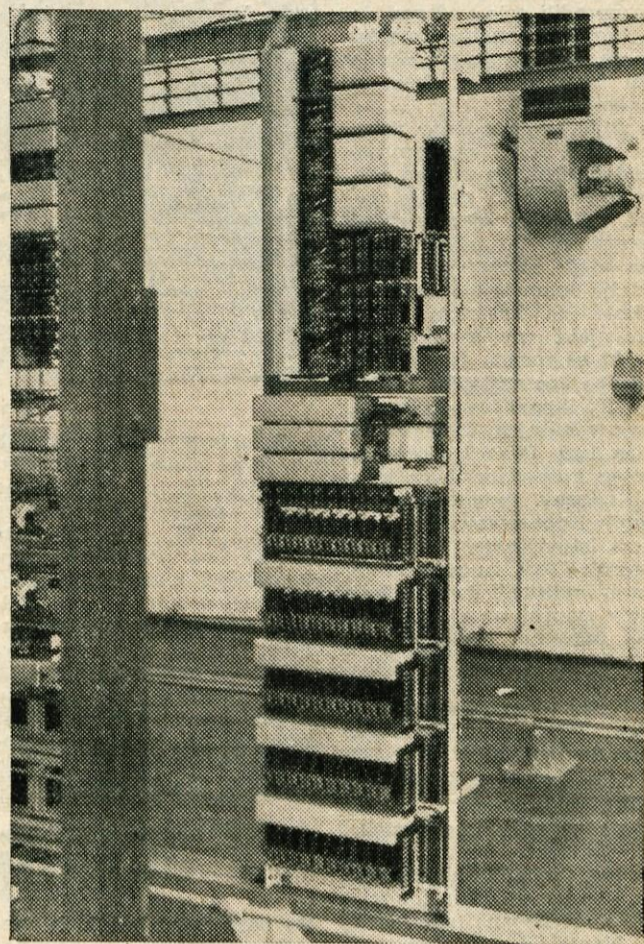
kajti 18. decembra leta 1941 so partizani osvobodili 12 Škofjelčanov iz loških zaporov, narkar so rešenci odšli z njimi v hribe.

Delo terenskih odborov je bilo torej večidel plodno, vendar je slonelo le na majhnem delu aktivistov. V bodoče bo nujno aktivizirati vse članstvo in način dela in sestankov spremeniti in demokratizirati.

V novem občinskem odboru SZDL ni, kakor je bila doslej navada, po en predstavnik vsakega terena, pač pa so v odbor izvolili najposobnejše ljudi, ki bodo pomagali vsakemu pomoči potrebnemu in pomoči željnemu terenu. Ne ustreza pa socialistični sestavi novega odbora. V vodstvo SZDL je namreč pritegnjeno premalo kmetov, medtem ko obrtnika sploh ni. Ker sta delavski razred in kmečki živelj približno enako močna, bo moral odbor oba enako upoštevati, če hoče, da bo njegovo delo plodno.

„Planika“ pred svečano otvoritvijo

Kakor smo zvedeli, bo svečana otvoritev nove tovarne čevljev »Planika« v Kranju 2. avgusta, ko bodo delavci »Projekta« v glavnem dokončali notranja zidarska dela. Tudi pročelje tovarniške zgradbe so začeli že obmetavati in bo delo kmalu končano. V novo tovarno so se že preselila vsa čevljarska podjetja iz Kranja, ki bodo združena v »Planiko«, in »Obutev« iz Ljubljane. Nova tovarna ima več zelo velikih in svetlih delovnih prostorov. V začetnem stadiju jih še ne bodo mogli popolnoma izkoristiti, pri nadaljnjem razvoju tovarne pa bodo nedvomno igrali pomembno vlogo.

Tovarna »Iskra« v Kranju je zadnje čase obogatila svoj asortiment s telefonskimi centralami, po katerih je pri nas veliko povpraševanje. Novi proizvod izdelujejo serijsko. Doslej so izdelali 150 telefonskih central. — Na sliki: »Iskrina« telefonska centrala.

Darujmo kri!

Rdeči križ je letos kot po možnosti organ zdravstva skupno z zdravstvom, sindikati, AFZ in drugimi organizacijami sprejel nalogo, organizirati množično brezplačno oddajanje krvi za tekoče potrebe bolnišnic in za rezervo — suho plazmo. Kot je dnevno časopisje že objavilo, se je s prostovoljnimi in brezplačnim krvodajalstvom začelo v Sloveniji že v januarju in sicer v Ljubljani, Mariboru in Celju, kjer so zavodi za transfuzijo krvi, nato pa po drugih, predvsem industrijskih krajih, v Zagorju, Trbovljah, Hrastniku, Medvodah, Kamniku itd.

V kranjskem okraju se začne akcija za prostovoljno oddajanje krvi v začetku julija. Najprej bodo darovali kri delavci in nameščenci po krajških tovarnah, podjetjih in ustanovah ter prebivalci Kranja na sploh. Kasneje pa še prebivalci Škofje Loke, Trziča, Zirov in Zeleznikov. Za podeljevalstvo pa bo odzvem krvi v posameznih krajih šele jeseni.

V tovarnah, podjetjih in ustanovah bodo prostovoljne krvodajalce popisovale posebne komisije, drugod pa naj se krvodajalci prijavljajo odborom Rdečega križa, kjer prejmejo podrobnejše informacije. Pomen krvodajalstva bodo obrazložili zdravniki v delovnih kolektivih in v okviru ljudskih

Uspehi električarjev

O delavcih podjetja »Elektro« v Kranju je kaj malo slišati. S tem pa še ni rečeno, da niso pridni! Nasprotno, njihovi dosedanji uspehi pri elektrifikaciji našega podeželja najbolj jasno govore o marljivosti teh ljudi. Letos bodo dogradili po načrtu enajst trafo postaj, tri pa izven načrta. Električno so napeljali v vasi Studenčice nad Medvodami (Ljubljanska okoliška okraj), v Nemilje, Njivce, Stirbnik, Sp. in Zg. Gošče (Kranjski okraj), napeljujejo pa jo v vaseh Knapji, Bukovčiči, Pozirno, Sv. Mohor in Zabrakle v Selški dolini, v Boudovljah, Zmrcu in Gabrovem v Poljanski dolini, v Kokri in na Jezerskem (Kranjski okraj). Prav tako bodo elektrificirali vas Dobravco pri Podnartu (radovljanski okraj).

Članom ZK in SZDL v Poljanah v premislek

Konstituiranje novega odbora - problem!

Ko sem se pred dnevi po naključju udeležil prve seje novozvoljenega občinskega odbora SZDL v Poljanah nad Škofjo Loko, sem sklenil spregovoriti o tej seji. K temu me silijo tudi dejstva, da je na Gorenjskem več podobnih primerov in to, da se prav te dni pripravljajo organizacije SZDL kranjskega okraja na skupno konferenco.

Niman namena govoriti toliko o problemih in stanju v Poljanah, temveč predvsem o vprašanju, ki je prizadejalo odboru največ skrbi in težav, to je o vprašanju sestave novega odbora. Na videz to ni kako izredno vprašanje, toda v Poljanah so o tem razpravljali, se pripravili in prepričevali več kot polgodno uro. Na podoben primer našli še v marsikateri občini na Gorenjskem. Zanimivo je, da so vsi odborniki obljubili, da bodo delali tudi v bodoče, kakor do sedaj itd., toda predsednikovega mesta ni maral nihče zasedati. Eden se je izgovarjal na preobremenjenost, drugi na oddaljenost od središča, tretji je stavil pogoj, da prevzame predsedstvo, če bo ta in ta sekretar, četrti jim je spet očital, da ga na sestankih nihče ne podpre in da ga samo takrat vidijo, kadar je treba prevzeti kako funkcijo, nihče pa se ne potegne (?) zanj, da bi mu povisali plačo.

Né bom našteval vseh očitkov in težav, ki sem jih videl na tej seji. Dobil sem vtis, da niso imeli najbolj posrečene roke pri sestavi kandidatske liste za volitve v občinske

frontne odbore. Mar ne bi lahko kandidiralo več članov? Saj o tem, da v Poljanah ni aktivistov, ne morejo govoriti, ker živi na področju občinskega komiteja nad 60 članov ZK.

Dobro bi bilo, da bi člani ZK v Poljanah razčistili nekatera vprašanja v svoji organizaciji. Do tega zaključka prihajam po očitku, izrečenem na seji, ki ga uporabljajo nasprotniki socialistične graditve — vaška reakcija: »Kar pobijejo naj se, jih potem ne bo treba!« To je huj očitek članom Zveze komunistov! Če ima svojih partijska organizacija v svojih vrstah ljudi, ki kvartilno splošni ugled naše ZK, naj sami presodijo.

Skoraj bi zašel od bistva, toliko je teh problemov. Če upo-

števamo, da je pri zadnjih volitvah v LO politični aktiv v Poljanah doživel poraz, imajo ti ljudje ogromno delo pred seboj, katerega pa ne bo opravilo nekaj ljudi, ampak bo moral sodelovati ves aktiv. Vzrok, da se aktivisti branijo funkcij, izvira iz dosedanje delovne prakse naših organizacij, ko so člani prepuščali vse delo odbornikom, odborniki pa predsednikom in sekretarjem organizacij. S takim načinom dela pa ne bo več mogoče nadaljevati, če hočemo, da bo postala SZDL politični in družbeni usmerjevalec življenja. Predvsem pa si bodo morali utrditi socialistično zavest člani ZK in odborniki množičnih organizacij!

Smrtna nesreča v Železarni

Več previdnosti in zbranosti pri delu

Dne 29. julija t.l. se je pri delu smrtno ponesrečil učenec-premikač prometnega oddelka Železarne, Juljan Kurinčič, doma iz Kneže pri Tolminu.

Kako je prišlo do nesreče, ni bilo mogoče točno ugotoviti, ker ni bilo očividcev. Komisija je ugotovila dve možnosti nesreče: ali zaradi iztirjenja ozkotirnih vagonov, ali pa je hotel ponesrečeni preskočiti drveči vlak, izgubil ravnotežje in prišel pod kolesa. Istočasno so iztirili — verjetno zaradi starosti železa, ki je ležal ob progi — tudi prvi vagoni, ki jih je strojevodja potiskal z loko-

motivo. Del krivde za smrtno nesrečo zadene tudi za promet odgovorno osebo, ker je Kurinčič kot vajenec opravljal delo samostojnega premikača, kljub temu da ni imel za to strokovnega izpita.

Istega dne popoldne se je težko ponesrečil valjavec lahke proge na Javorniku, Mirko Pogačar, doma iz Breznice pri Zirovnicah. Komisija si je ogledala kraj nesreče in ugotovila, da sta tudi tu dve možnosti nesreče. Ponesrečeni verjetno miselno ni sledil delovnemu procesu in je zato izgubil dragocene trenutke, ki so pri tem

delu odločilni za varno in nemoteno obratovanje. Druga možnost pa je, da je pri prvem vrtku vročega železa v valj, dovoška, ki vodi k valjem, prišla klešče in se jih Pogačar ni mogel takoj osvoboditi. Medtem pa se je železo vrnilo skozi desno nogo pod kolenom.

Takih in podobnih nesreč je zaradi zastarelosti naših valjarov več, zato je treba biti toliko bolj previden in pazljiv pri delu! Železarna Jesenice bo v bližnji prihodnosti zgradila moderno valjarno na Javorniku. S tem se bo število nesreč pri delu vsekakor zmanjšalo.

Kropa se modernizira

Za občinski praznik so izbrali 5. avgust

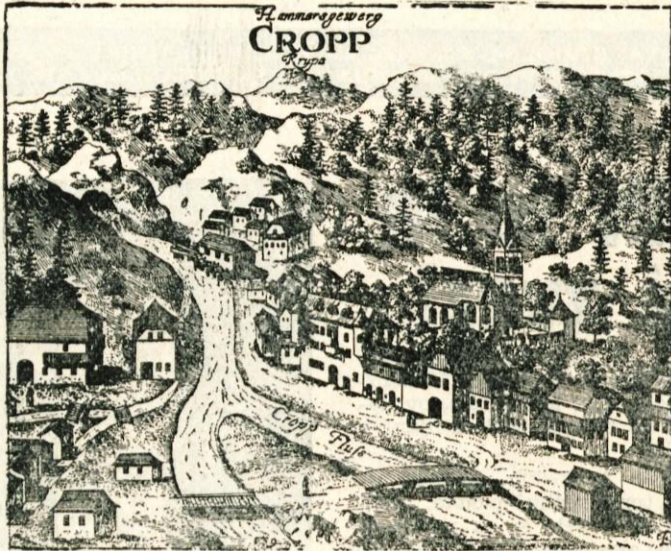
Tujcu, ki se je pred desetletji mudil v Kropli, se je moralo zdeti, da se je čas tu ustavil: starinske hiše, zgrajene pred sto in sto leti, ozke in krive ulice, nobenega novega poslopja. Zlobni jeziki so rekli, da v Kropli niti konja ne moreš obrniti drugače, kakor da mu sežeš skozi gobec in drobovje, ga primeš za rep in obrneš tako kot nogavico. Seveda tako hudo v Kropli ni bilo, saj so tik pred zadnjo vojno zgradili celo vodovod, ki je kroparjem znatno olajšal življenje. Res pa je, da Kropa zaradi tega svojega lica ni spremenila.

Po vojni pa je v Kropli tako, kakor da bi hoteli vse zamujeno nadomestiti. Še preden prideš v to žebljarsko naselje, zagledaš v Lipnici, kjer je sedež občine, zidarje, ki gradijo stavbo za nižjo gimnazijo. Nekoliko dalje dokončujejo moderno kopališče, za katerega trdijo strokovnjaki (ne samo Kroparji, ki se menda radi bahajo), da bo eno najlepših v Sloveniji. To kopališče, katerega gradnjo v zadnjem času pridno podpira tudi OLO Radovljica, bo poleg gospodarskih in kulturnih naprav, spomenikov ter naravnih lepot pomemben magnet za letoviščarje.

V sami Kropli že prekrivajo moderen kulturni dom, nekaj korakov naprej gradi Plamen lastno upravno poslopje, na drugi strani potoka, Na dolini, pa dve dvostanovanjski hiši. V Kotlu, kamor prideš mimo lani odprtega Kovaškega muzeja, dovršujejo del ceste, ki bo vezala Kropo z Jamnikom in Dražgošami.

Čeprav ne sodi v ta članek, naj povem še to, da so v zadnjem času vzbudili veliko zanimanje ostanki stare topilnice, tako imenovane slovenske peči. Nanje so naleteli pri gradnji ceste »V dnu«. Poleg Vigenca z imenom »Vice« bo ta peč eden važnih zgodovinskih spomenikov kropsarskih

železarjev. Pač pa bodo zaradi ceste podrli stari, zanemarjeni »Pekel«. Tako bodo od vseh »onostranskih zadevščin« v Kropli ostale le še »Vice«, ki so muzejsko zaščitene. Topilnica,

Stara Kropa

ca, ki so jo pred nedavnim odkrili, je po mnenju strokovnjakov stara 650 let. Baje so na Jelovici našli tudi sledove rimskih peči. Če ne bi pred 30 leti podrli zadnjega kropsarskega plavža, bi sedaj lahko zasledovali ves proizvodni proces železa in železnih izdelkov. Podoba zadnjega plavža pa bo vseeno ohranjena in sicer v maketah, ki ju je po spominu izdelal 80letni tesar Janez Ažman. Eno hrani Kovaški muzej, drugo pa izdeluje Ažman za Tehnični muzej.

Tudi sicer bi Kroparji radi uredili svoje naselje. Prav zato so si prišli v lase z Zavodom za varstvo spomenikov oz. domačim Muzejskim društvom, ki štiti starinsko lice Kropo. Po mnenju prof. Baša pa se bo dala tudi ta stvar tako ure-

dit, da bo volk sit in koza cela. Novost je tudi, da so si Kroparji skupno s Kamnogoričani in Dobravci izbrali 5. avgust za občinski praznik. Tega dne 1941. leta je bil namreč v Vodicih ustanovljen Cankarjev bataljon. Po pripravah sodeč, bo praznovanje zelo veččastno. Kroparji so prepričani, da jih bo ta dan obiskalo več tisoč delavcev, kmetov in izobražencev, zlasti tisti, ki so se med osvobodilno vojno zadrževali okoli Krope.

Kranj v luči statistike

Po zadnjih podatkih je mesto Kranj številčno močno naraslo. Pred 22 leti je imel Kranj komaj 6.268 prebivalcev; v letu 1948 jih je bilo 15.000, medtem ko jih je po zadnjem

štetju že 17.760. Po rešitvi stanovanjskega vprašanja in zgraditvi novih stanovanjskih blokov v doglednem času, bodo pogoji za naselitev ugodnejši, zlasti za preselitev delavstva, ki se vozi v službo s podeželja. Tedaj bo porast prebivalstva še večji.

V mestu je 4.047 otrok. Ker je polovico žena, t. j. 4.519 zaposlenih, je tudi vrtec in jasli občutno premalo. Vrtec zajemajo od 3.600 komaj 126 otrok, t. j. 3,5%. To dokazuje, da družbena skrb, kljub vsemu prizadevanju, ni zadostna. Pet otroških jasli in vrtec zajema skupno 222 otrok, kar je za delavsko mesto zelo malo. Največ otrok ima vrtec »Tugo Vidmar«. Tu jih je 99, v jaslih »Janina« 62, v jaslih »Iskre« pa 34.

Med Kranjčani je sedaj 177 brezposelnih, od tega 145 žensk in 32 moških. Med njimi je 30 mladink in 4 mladinci pod 18 letom.

V internatih živi okoli 300 vajencev in vajenk, ki pa niso povsod enako dobro oskrbovani, ker je prevelika razlika v vzdrževalni (v internatu Mlekarske šole 3.000 din, v in-

Živinorejcem po košnji

Ne zanemarjajmo travnikov

V živinorejski proizvodnji je še nešteto problemov, ki jih bo nujno temeljito obravnavati, pa tudi rešiti. Naši kmetje sicer ugotavljajo, da s živinorejo ni vse v redu, ugotavljajo vzroke, pa je večidel zgrešeno. Nizko proizvodnost opravičujejo s pomanjkanjem otrobov in močnih krmil nasploh, krivdo za to pa pripisujejo državi, češ da jim ne omogoči zadostnega nakupa cenenih, močnih krmil.

Celo marsikateri strokovnjak priključuje tem očitkom in s kmeti vred tarna, da bi se ljudem prikupil, ali pa zato, ker ne ve, kako bi jim pomagal.

Čas je že, da prenehamo tarnati in si odkrito povemo v obraz, da smo slabi živinorejci. Niti najosnovnejše krme, ki jo potrebuje žival, ne pridelamo sami. Na stotine vagonov slame kupujemo sleherni leto in z njo krmimo živino vso zimo. V takem primeru tudi otrobi ne morejo zboljšati stanja. Še več, če jih uporabljamo, imamo od tega samo gospodarsko škodo.

Kako bi rešili to vprašanje? Kako pa so ga rešili drugod po svetu? Verjetno marsikdo misli, da je drugod lažje, saj polagajo živini velike količine krpkih krmil, ki jih uvažajo celo iz Jugoslavije. Resnica je prav nasprotna. Poglejmo, kaj pravijo Danci. Po njihovem mnenju ni gospodarsko, če krmimo žival, ki daje manj kot 15 litrov mleka dnevno, še dodatno z otrobi. Otrobe naj dobijo le živali, od katerih

imamo več kot 15 litrov mleka. Seveda naj druge živali dobivajo kot hrano dobro seno, otavo, slamo in korenčnice. O slami pa ni ne duha ne sluha.

Nemci, ki jih prav gorenjski kmetje tako radi omenjajo kot napredne kmetovalce, so si že pred 20 leti postavili geslo: Pridelujmo dovolj dobre krme doma!

Vse te stvari so pri nas več ali manj znane, vendar pa jih v praksi marsikdo še ni preizkusil. Držimo se stoletne tradicije, ki nam daje sestradano, jalovo živino, od katere dobivamo na leto borih 1000 litrov mleka, nočemo pa preizkusiti novih in koristnih nasvetov.

Niti »boljši časi« niti otrobi nam ne bodo pomagali, če sami ne bomo pridelali zadosti dobre krme, ki mora v vsakdanji prehrani živine popolnoma izpodrinuti slamo. Nujno bo odmeriti več zemlje detelji in lucerni ter drugim krmilnim rastlinam. Nihče naj ne misli, da krompir, ki je trenutno res najrentabilnejša kultura, lahko reši naše gospodarsko vprašanje. Če več let zapovrstjo zasadiš iste njive s krompirjem, je pridelek iz leta v leto manjši in slabši. Marsikomu bo dosedanje ravnanje že letos grenka šola za bodoče! Nasploh pa je pri nas zasajevanje površin s krompirjem že pretirano. Intenzivno gojenje krompirja zahteva ogromne količine hlevskega gnojja, tega pa ne bo, če ne bo živine, če ne bo hrane za to živino.

Posebno skrb pa bi morali posvetiti travnikom. Ob košnji se je lahko vsakdo prepričal, da raste po naših travnikih vse polno najrazličnejših rož in plevela, trave pa so redke in skromne, da o deteljah različnih vrst niti ne govorimo.

Skraini čas je, da prenehamo misliti o travniku kot o kosu zemlje, za katerega priroda sama skrbi. Travnik naj bo za nas, ki štejemo našo delo želo med živinorejske, na katerem moramo pridelati večino živalske krme. To zemljišče pa bo nudilo 40 ali 50 centov krme le, če ga bomo oskrbovali in gnojili. Tudi posravljanje sena bomo morali spremeniti. Le-

Jeseniški orkester

O zabavnih orkestrih je bilo že mnogo besed. Tudi jeseniški zabavni orkester, ki deluje v okviru »Svobode«, je bil večkrat na tapeti, ker je vse prerad posegal po tujih, zapadnjaških ali bolje rečeno psevdodamorskih skladbah. Resnici na ljubo naj omenim, da je začel sedaj vse bolj in bolj posrpati po domači zabavni glasbeni literaturi in se odtegovati tako zvanemu »džesarstvu«. Poleg tega, da igra jeseniškim delavcem, ki po težkem delu zaslužijo utrogo razvedrila, za ples, je naštudiral tudi koncertni program. Z njim gostuje v okolici, minuli petek pa je nastopil tudi v dvorani Mestnega gledališča na Jesenicah.

tošnje mokro leto dela vsem preglavice in le malo sena bo res dobrega. Vse drugače bi bilo, če bi se posluževali sušili ali posebnih naprav, na katerih se seno hitro suši in ni izgub, ki nastajajo pri nesmotrnem sušenju in posravljanju sena.

Vse polno je stvari, ki se jih po svetu napredni kmetovalci že poslužujejo. Le mi tako neardno priznamo lastno zainteresiranost in se krčevito oprijemljemo vsega starega in negospodarskega.

Več predlogov - manj bojzani

Zadnja občinska konferenca SZDL v Trzinu je rodila takih rezultatov, kakor smo jih pričakovali. Kdorkoli je konferenci prisostvoval, je moral čutili, da so jo delegati jemali neresno, ali pa so se bali povedati lastno mišljenje in mnenje. V debati so sodelovali večidel le člani ožjega odbora, nekateri gostje in funkcionarji, drugi pa so molčali, čeprav marsikoga žulijo težave.

V samem poročilu so bili problemi organizacije, ki zavirajo razvoj dela tako v mestu kot v vaseh, dovolj jasno prikazani. Vse pripombe k temu so bile nekako delovni napotek, vendar naj bi do končnih zaključkov za usmerjanje gospodarskega in političnega življenja na področju občine prišli šele po temeljiti razpravi. Le-te pa ni bilo.

Nekateri terenske organizacije so postale mlačne za delo, brez čuta odgovornosti. Zato se ne moremo čučiti, če na Slapu niso bili sposobni sklicati sestanek in izvesti volitve. Še slabše je v Lešah. Tu redkokdaj s težavo zberejo nekaj članov ZK na sestanek, da bi pa sklicali sestanek Socialistične zveze, niso sposobni. Zato v Lešah niso izvolili novega odbora; občinskega odbora SZDL tudi nihče ne seznanja z delom te vaše organizacije. Čudno in nepravilno je, da se vaščani, ki so nekoč vse dali za osvobodilno gibanje, pustijo sedaj voditi tistim, ki so jih v času najhujših preizkušenj tepli. V Lešah bodo potrebne temeljite spremembe! Vaščani bodo morali medsebojne odnose urečiti in socialistični skupnosti več prispevati, kot doslej.

So pa v tržiški občini tudi dobre organizacije SZDL. Zlasti so delavne organizacije SZDL pri Sv. Ani in v V. in VI. mestni četrti, kjer so se krepko lotili nalog, ki jih je zadal IV. kongres SZDL in se zato sedaj s svojimi uspehi lahko ponašajo.

Člani Socialistične zveze delovnih ljudi se morajo otestiti bojzani in povedati svoje mišljenje, izreči kotične predloge in vsestransko sodelovati pri graditvi boljše bodočnosti. Do organizacije bodimo iskreni, videti in razumeti moramo njene težave ter čuvati njeno revolucionarno poslanstvo.

Od 31. julija do 10. avgusta Gorenjski sejem

V primeri z obrtnimi in gospodarskimi razstavami v preteklih letih, bo letošnji sejem neprimerno večji, ker bo zajel vse važnejše gospodarske panoge na Gorenjskem. Medtem ko je bilo lani 1300 m² razstavnega prostora, ga bo letos 10.000 m². Asortiment proizvodov bo, razumljivo, pestřejši in bogatejši, ker bodo razstavljala razen podjetij iz kranjskega okraja tudi podjetja iz ljubljanskega okoliša in radovljanskega okraja.

Gorenjski sejem organizirajo Trgovska, Obrtna in Gostinjska zbornica in Kranju, pri delu pa jim pomagajo tovrstne ustanove iz Radovljice. Pokroviteljstvo nad sejmom sta sprejela predsednika OLO Kranj in Radovljica tov. Miran Košmelj in Milan Kristan ter

predsednik LOMO Kranj tov. Vinko Hafner.

Razstavljalo bo največ lesnih podjetij (40) ter podjetij usnjarske (37), kovinske (21) in tekstilne (20) stroke, ki jih je na Gorenjskem največ in so tudi gospodarsko najbolj trdna.

Razstavni prostor bo delno pokrit, delno odprt. Na 722 m² bo razstavljalo 42 industrijskih podjetij, na 588 m² 107 obrtnih podjetij, na 287 m² 14 trgovin na veliko, razstavljalci kmetijskih strojev so rezervirali 300 m² prostora, organizatorji kulturne razstave 70 m², organizatorja turistične razstave 60 m², za razstavo komunalnih del pa je rezerviranih 600 m² prostora. Okoli 1250 m² bodo zavzemale stojnice in zabavni prostor.

Franc Štefe - Miško ROJSTVO KOKRŠKEGA ODREDA

Opadel je, kakor da bi ga vzela slana. Kokrški odred se v tej ofenzivi ni mogel spustiti v odkrito borbo z veliko močnejšim sovražnikom. Tega tudi ni smel iz taktičnih razlogov, kajti Nemci so si spopada želeli, da bi z obkoljevanjem in vztrajnim napadanjem strli moč oboježenih upornikov. Zato so se začeli partizani odločno izmikati spopadam tam, kjer si jih je želel sovražnik in udarili na krajih, kjer se je sovražnik tega najmanj nadejal. II. bataljon je imel še posebno nalogo zaradi prihoda II. grupe. Na svojem področju je moral pripraviti večje zaloge hrane, jo varno shraniti, akcije pa izvesti tako, da bi imela II. grupa po preboju preko Save čimlažjo pot preko levega brega na Stajersko in preko področja II. bataljona. Štab odreda je tudi odposlal v Jelovico večje število dobrih poznavalcev terena, ki naj bi grupo vodil. Toda tok nemške ofenzive je te načrte v marsičem sprejel. Ko se je ofenziva začela, je več vodilcev po prihodu na Jelovico padlo, ali pa se razgubilo. Zaloge hrane pod Begunjsko so Nemci odkrili in pospravili ter postavili tja zasede. Drugi bataljon, ki je v tem času preživljal najtežji pritisk, se je moral stalno premikati in se umakniti celo na Koroško. II. grupa, ki se je skoraj ves julij in prvo polovico avgusta borila skupno z gorenjskimi partizani na desni strani Save, se je morala v tem času prebijati skozi številne nemške obroče, preden je prekorčila Savo. Del grupe se je potem pomikal proti Stajerski kar po dolini mimo Udnega boršta in Preddvora, ostali pa preko Dobrče, Ljubeljske ceste na Kofce. Zaradi okupa-

torjeve premoči pa niso mogli nadaljevati poti čez Storžič. Prebijali so se ne le skozi sovražne zasede; priroda sama jim je zastavila neštete prepreke. Morali so preko Košute na Koroško in od tam na Stajersko. Ta del grupe je imel najtežje borbe po prihodu na levo stran Save, v prebojih preko ljubeljske doline in na področju Kofc. V prebojih je nekaj borec padlo, ranjeni in porazgubljeni pa so se po krajšem času priključili II. bataljonu, ki se je medtem povrnil v te kraje.

Večje žrtve je utrpel prvi del II. grupe, ki je šel proti Stajerski po dolini. Ti borci so zaradi obsežnih izdajstev na Kravcu, kjer bi se morali sestati s Kokrško četo, v sedlu nad kmetom Davovcem padli v številne nemške zasede. Se večji udarec za borec pa je bila nova zvijača Nemcev in raztrganje: oboji so se preoblekli v partizane in jih prijazno sprejeli, potem pa z vseh strani udarili po njih. V tem spopadu, ko je padlo več borec je bil tudi komandant grupe Rozman Franc-Stane, politkomisar Kveder Dušan-Tomaž in še nekateri drugi vidnejši funkcionarji. Po borbi so partizani nadaljevali pot preko Kravca in Kamniške Bistrice na področje I. bataljona Kokrškega odreda, pri katerem so se nekaj časa zadržali.

I. bataljon je v glavnem manevriral vso dobo ofenzive na svojem področju, medtem ko se je moral II. bataljon umakniti celo na Koroško. Med najhujšim sovražnikovim pritiskom se enote niso spustile v večji boj; prišlo je le do manjših spopadov ali

do manjših akcij za sovražnikovim hrbtom. Od pomembnejših akcij tega obdobja je omeniti zlasti uspešni napad II. bataljona na močnejši nemški oddelek, 29. avgusta. Tega dne je uamreč bataljon, ki se je komaj oddahnil od večdnevnega nepretrganega zasledovanja ob jugoslovansko-avstrijski meji, na Mali poljani napadel oddelek nemške policije, ki je štel preko 100 mož. Napad je bil tako učinkovito izveden, da so se policaji raztepli, 17 jih je bilo ubitih in več ranjenih. Partizani v tej borbi niso imeli izgub. Od enot Kokrškega odreda je v času ofenzive stala II. četa bataljona pred najtežjimi preizkušnjami. To Kravško četo so sestavljali večinoma ljudje brez večjih izkušenj, pa tudi politična zavest še ni bila utrjena. Predvsem to velja za vrsto tamkajšnjih domačinov, ki niso imeli širšega političnega obzorja, v ekonomskih in drugih pogledih pa so bili še vedno pod močnim vplivom tamkajšnjih mogotcev, kakor R. Hribarja, Strmola, Mejačev iz Komende in pd. Zato jih večina tudi ni vzdržala ofenzive in njenih posledic. Sredi avgusta je 5 malodušnežev pobegnilo in se prijavilo Nemcem. Okoli 15. avgusta je doživela ta četa enega najhujših napadov. Cele 4 dni jo je nepretrgoma napadalo preko 4 tisoč Nemcev. Uspejo jim je četo razbiti na več skupin. V tej hajki na Kravcu — večidel okrog Kržiške planine — je padlo 7 borec, nekaj pa je bilo ujetih. Udarec je nekaterim partizanom še povečal malodušje.

Gestapo in domača reakcija se povezujeta

V kolikor niso sami uspeli v tej hajki so Nemcem zagotovili uspeh izdajalci iz vrha domače reakcije. Le-teh takrat javnost še ni poznala, čeprav so delali sporazumno z

Gestapo. Prav v tem kritičnem stanju II. čete sta znana izdajalca brata Mejača iz Komende skupno z nekaj izprijenci odlično odigrala izdajalsko vlogo. Preko raznih sorodnikov in znancev, katerih svojci so bili v borbi, sta uspela z obljubami in grožnjami speljati na stranpota nekaj malodušnežev, zlasti domačinov, ki so v tej situaciji popušteli in se predali, ali pa se poskrili v okolici domov, kakor n. pr. v Sidražu.

Ostali borci druge čete so nato zapustili Kravec in se priključili prvemu bataljonu. Mar naj bi postali žrtev izdajalske dejavnosti tudi tisti, ki so na borbenih položajih vztrajali brez vsakršnega kolebanja?

Po zgledu bratov Mejačev so se hoteli oddolžiti velikemu Rajhu tudi znani veljaki predaprilske Jugoslavije iz Kranja in okolice. Njihovo delovno področje naj bi bili prva in tretja četa II. bataljona. Menili so, da je tudi na Gorenjskem dozorel čas za formiranje bele garde, kakor so jo osnovali njihovi pajaši v Ljubljani. Okupator jih je poznal, pa tudi potreboval. Predvsem je računl na njihov vpliv na preprosto podeželsko ljudstvo. Organizatorji bele garde so bili Bedenk iz Kranja, Janez Rrodar, bivši senator in poslanec iz Senčurja, Anton Ummik, bivši senčurški župan — eden najbolj zvestih učencev še sedaj živečega senčurskega dekana Vavpotiča — in še nekateri drugi veljaki. Obetali so si, da bodo z novo vojaško formacijo, v katero naj bi se rekrutirali mladi gorenjski fantje iz podeželja, ob vsestranski pomoči Gestapa popolnoma zatrli partizansko gibanje. Nič manj pomembna pa ni bila tudi druga točka posvetovanja z voditelji Gestapa — to je, kako odtrgati delavstvo od OF in kako popraviti nezaupanje in strah med prebivalstvom, ki so ga med ljudstvo globoko zasekala dejanja podivjanih fašistov.

GLEDALIŠČE

Prešernovo gledališče v Kranju
 Petek, 3. julija ob 20. uri: Stefan Zweig, »Volpone«, Red D in izven.
 Sobota, 4. julija ob 20. uri: Stefan Zweig, »Volpone«, Red A in izven. - Zadnjič v sezoni. Zaključek sezone.

KINO

Mestni kino »Radio«, Jesenice: 4. do 7. julija ameriški film »Rebecca«. Predstave ob delavnikih ob 18., 19. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo dopoldne ob 10. uri matineja istega filma (vstopnina 10 din). 8. do 10. julija italijanski film »Srce«.

Letni kino »Svoboda«, Jesenice: 4. do 7. julija ameriški film »Rebecca«; 8. do 10. julija italijanski film »Srce«. — Predstave ob 20.30 uri, v slučaju slabega vremena je predstava ob 16. uri v kino »Radio«.

Kino Javornik - Kor. Bela: 3. do 5. julija avstrijski film »Ne poj mi žalostnih pesmi«. Predstave v petek ob 20. uri, v soboto ob 18. in 20. uri in v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo dopoldne matineja istega filma (vstopnina 10 dinarjev).

Kino »Plavž«, Jesenice: 4. do 6. julija francoski film »V Monte Carlo«. Predstave ob delavnikih ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo dopoldne matineja istega filma (vstopnina 10 din). 7. do 10. julija ameriški film »Ne poj mi žalostnih pesmi«.

Mestni kino Kamnik: do 5. julija amer. film »Viva Zapata«; 6. do 9. julija nemški film »Glas drugega«, 10. do 14. fr. film »Ustreljen ob zori«.

Mestni kino Domžale: do 5. mehiški film »En dan življenja«. 8. in 9. avstrijski film »Dvorni svetnik Geiger«; 10. do 12. ameriški film »Rebecca«.

Letni kino Partizan, Kranj: do 4. julija angl. film »Najsrečnejši dnevi«; 5. do 7. julija ameriški film »Zaklad Siera Madre«; 8. do 10. amer. film »Napolni čašo«. Predstave ob 20.30 uri.

Kino »Strazišče«, Kranj: do 5. julija angleški film »Najsrečnejši dnevi«. Predstave ob delavnikih ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo ob 15., 17. in 19. uri. Ob 21. uri »Ljubimca iz Verone«. V nedeljo dopoldne matineja ob 8.30 uri »Zaklad Siera Madre«; 6. in 7. julija amer. film »Zaklad Siera Madre«; 8. do 12. julija amer. film »Napolni čašo«.

Kino »Svoboda«, Kranj — Strazišče: 3. do 5. julija franc. film »Ljubimca iz Verone«. — Predstave v petek ob 20. uri, v soboto ob 18. in 20. uri in v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V soboto zvečer dvojni program »Ljubimca iz Verone« in »Najsrečnejši dnevi«. V nedeljo ob 10. uri dopoldne matineja »Najsrečnejši dnevi«.

OBJAVE

Obveščamo prebivalstvo okr. Kranj, posebno pa mesta Šk. Loke ter Selške in Poljanske doline, da se je s 1. julijem t.l. osnovala v Škofji Loki Ekspozitura katastrskega urada OLO Kranj za področje sodnega okoliša Škofja Loka. Prizadeto prebivalstvo naj se v bodoče v vseh zadevah katastra obrača na Ekspozituro katastrskega urada v Škofji Loki.

Uradni prostori novo osnovane ekspoziture so v poslopju Ljudskega odbora mestne občine Škofja Loka (pritličje). **Tajništvo OLO Kranj**

KEGLJASKE MEDKLUBSKE TEKME V TRŽIČU

V nedeljo, 5. t. m. bodo v Tržiču kegljaške medklubske tekme. Sodeluje 10 klubov z vse Gorenjske. Tekme bodo na prostem, na Glavnem trgu. Začetek tekem ob 9. uri dopoldne.

dne. Na zanimivo prireditve vabimo vse ljubitelje kegljaškega športa.

Kegljaški klub Tržič

MALI OGLASI

Trosobno stanovanje s kuhinjo nudim onemu, ki mi posodi 30.000 dinarjev. Naslov v upravljalni listi.

Podpisana Podgoršek iz Orehka štev. 39 preključujem in obžalujem, da sem 20. junija 1953 obdolžila Matjo Cvetana iz Kranja, da mi je vzel denarnico. Zahvaljujem se mu, da je odstopil od tožbe.

28. junija na poti od Selc do Kokitca izgubljen akumulator od motorja vrtni proti nagradi Stanetu Habjan, pri Smoletu, Kranj — Na Skalci.

Takoj sprejem sodarskega vajuca. — Kopic, Šenčur.

Preključ. — Podpisani Jože Kelih izjavljam, da so merenične govornice zoper Jožeta Rebolja in se s tem zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

PO VASEH IN MESTIH GORENJSKE

Iz Radovljice

Popis osnovnih sredstev v podjetjih radovljiškega okraja lepo napreduje. Tako bodo v kratkem v nekaterih podjetjih končali s popisom, medtem ko so v GG Eled in tovarni drobne lesne embalaže »Vintgar« z delom že končali.

Iz Domžal

V tovarni »Toko« je dalo v pomedeljek 60 delavcev in delavk prostovoljno kri Zavodu za transfuzijo krvi. Ta plemenita gesta bo prav gotovo našla posnemalce v našem mestu!

Iz Mengša

Te druž. je dala Tovarna glasbil na trg prve lično izdelane in kvalitetne orglice. Po orglicah »Piortr«, kot so jih imenovali, je veliko povpraševanje ne samo doma, temveč tudi v tujini. Zanje se zanimata Turčija in ZDA, toda proizvodnja le-teh je za sedaj še tako majhna, da jih ne bo še mogoče vsem dobaviti. Izdelujejo samo 50 orglic dnevno, konec tega meseca pa bodo skušali proizvodnjo desetkrat povečati. Pitanjkuje jim namreč.

ZAHVALA

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, ki so spremlili k večjemu počitku naše dobro, trpečo

Kokolovo mamo,

prisrčna hvala. Dalje dr. Hriberniku za zdravniško pomoč in duhovščini ter pevcom za žalostinke in vsem, ki so jo tolažili in lajšali trpljenje ob njeni bolezni.

Zalujoči sinovi in hčerke.

Fr. Holchaker,

Iržavni izprašani dentist Kranj — ne sprejema stranke od 20. julija do 8. avgusta 1953.

GASILSKI KOTICEK

Besede, izrečene ob priliki požara »Gradis I MM« Škofja Loka o sektorskem poveljniku tov. šilingu iz Kranja, so po ugotovitvah OZG Kranj neresnične.

Opozarjamo vse gasilske organizacije, da v bodoče vse nedostatke temeljito preiščejo, preden povedo svoje mnenje.

Na pomoč!

V. d. sekretar: Predsednik: Maks Tvrdy Viktor Bzjak

Aktivnost gasilcev na cerkljanskem sektorju

Na cerkljanskem sektorju je 6 prostovoljnih gasilskih društev s 360 aktivnimi člani in 40 pionirji. Gasilsko društvo v Cerkljah je lani povečalo in razširilo gasilski dom, letos pa si namerava nabaviti novo prenosno motoriko. Društvo na Zgornjem Erniku bo, kljub težavam, zgradilo nov gasilski dom in ga po vsej verjetnosti že letos spravilo pod streho. Temelj zanj so že izkopali. Gasilci iz Velesovega so že kupili zemljiško parcelo in že pripravljajo les in drugi gradbeni material za novi dom, zakaj stari je postal pretesen. V Lahovčah bi že začeli graditi nov gasilski dom, če bi ne bilo težav glede stavbene parcele. Sedaj je stvar že urejena in se bo požrtvovalni odbor s pred-

sednikom na čelu zavzel, da bo dom čimprej zgrajen. Na Spodnjem Erniku si je mlado gasilsko društvo že lani nabavilo novo motoriko. Posamezni člani gasilske organizacije so pomagali pri sečnji lesa in sodelovali pri drugih akcijah, ki naj bi omogočile čimprejšnjo gradnjo doma. Dobro bi bilo, da bi si res kmalu postavili, tako da bo gasilsko orodje shranjeno na primernem prostoru.

Najmlajše na cerkljanskem gasilskem sektorju je gasilsko društvo v Zalogu, ustanovljeno lani 20. julija. Po priključitvi Zaloga k občini Cerklje si je odbor Okrajne gasilske zveze v Kranju prizadeval, da bi Zalog dobil lastno gasilsko društvo. To mu je tudi uspelo. Člani in odbor s požrtvovalnim predsednikom Borisom Bolko na čelu se zavedajo pomena gasilske organizacije in so že 11. junija t. l. nabavili novo motoriko brizgalno. Sedaj nameravajo preurediti v gasilski dom staro šolo.

S. M.

Prodajam sadni vrt,

ograjn z betonsko ograjo, na zelo lepem, razglednem kraju, Cene in vse druge pogoje interesenti pri I. ŠNOBELJ Kranj Kalvarija 88

RAZPARCELIRAN

na stavbene parcele v izmeri po cca 700 m²

VILKO MLAKAR KRANJ

JEZERSKA CESTA 6 (VILA ADAMIĆ)

izdeluje kvalitetne žične posteljne mreže vseh dimenzij - tudi otroške

PO ZELJI JIH OJACA S POSTELJNIMI VZMETMI SPREJEMA TUDI PRIVATNA NAROČILA

Valentin Arnež in Jože Rozman, oba iz vasi Visoč pri Tržiču, sta se letos spomladi domenila, da iz brusilnice podjetja »LIP« v Tržiču odnesejo krožno žago in razne druge stvari. Še isti večer sta se vtihotapila v brusilnico in odnesla krožno žago ter dve gatrski žagi, vse skupaj v vrednosti 9.000 dinarjev. Žage je vzel Rozman za svoj obrat, Valentinu Arnežu pa je dal za pomoč pri kraji 3 prm žamanja. Krivca sta se pred sodiščem zagovarjala, da nista mislila krasti, njuna krivda da je samo v tem, ker nista vprašala mojstra brusilnice, če jima dovolji vzeti slabe in neuporabne žage.

Sodišče zagovorá ni upoštevalo, ker je ugotovljeno, da sta vzela skoraj nove žage in ne stare, ki bi bile za odpadlo železo. Tudi okolnost, da sta vzela žage okoli 22. ure, kaže, da nista imela poštenih namenov. Sodišče je obsodilo vsakega na 3 mesece zapore, razen tega

morata plačati »LIP« v Tržiču 11.000 dinarjev.

Letos 22. januarja so v hiši Frančiške Nagode na Golem vrhu pri Zireh dekleta klekljala. Po končanem klekljanju je bil ples, na katerem je prišlo med fanti do prepira. Vročeskega vrha je napadel Emila Buha iz Lučin in mu z nožem prizadejal zevajočo rano na levem licu. Stanislav Cankar je hotel Bedenika in Buha pomiriti, zato jo je tudi on skupil. Med prerivanjem mu je Bedenik zasadel nož v roko in mu povzročil precej dolgo rano. Za vse to se je moral Bedenik zagovarjati pred Okrajnim sodiščem v Kranju, ki mu je odmerilo 3 mesece zapore. Svojo krivdo je poskušal zmanjšati s tem, da se je zgovarjal na vinjenost. Sodišče zagovora ni moglo upoštevati. Bedenik je ratal nož zelo brezobzirno in je le golemu slučaju pripisati, da ni prišlo do težjih telesnih poškodb.

Kraja v Gorenjski predilnici

Pred Okrajnim sodiščem v Kranju je bila pred nedavnim kazenska razprava zoper Ignaca Ruparja, podmojstra v Gorenjski predilnici, Frančiški Jakopin s Suhe pri Šk. Loki in Matji Kastelic iz Ljubljane.

Ignac Rupar in Frančiška Jakopin sta se domenila, da bo Rupar kradel v tovarni prejo in jo skrivaj metal preko tovarniške ograje. Na dogovorjenem mestu naj bi ga Jakopinova čakala in prejo takoj odnesla.

Rupar je na dveh nočnih izmenah ukradel skupno 28 kg preje, ki jo je Jakopinova takoj odnesla Kastelčevi, da jo preproda.

Stvar je šla torej skrajja kakor po olju. 30 do 40 tisočakov bi zaslužili pri 28 kg preje, če — ne bi posegli vmes varnostni organi.

Jakopinova in Kastelčeva sta bili že prej večkrat kaznovani zaradi podobnih kaznivih dejanj. Ker prestane kazni nanju niso vplivale vzgojno, je sodišče pri odmeritvi kazni to upoštevalo in obsodilo Jakopinovo na 1 leto strogega zaporá, Kastelčevo pa na 1 leto zaporá. Ignac Rupar bo odsedel v zaporu 10 mesecev.

Za Ruparja je prejelo sodišče priporočilo od ZB Trata-Kolodvor in vaškega odbora SZDL Virmaše, oziroma Mestnega odbora ZB in SZDL Šk. Loka. Vse našete organizacije oz. njih predstavniki so hoteli prikazati Ruparja v popolnoma drugačni luči, kakor ga kažejo dejanja, ki jih je zagrešil. Sodišče seveda teh priporočil pri odmeritvi kazni ni moglo upoštevati, kajti priporočila ne dokazujejo moralnih kvalitet obtoženega Ruparja, temveč le napačen odnos podpisanih funkcionarjev do družbenega kriminala. Zavedajmo se, da taka dejanja škodujejo celotni naši skupnosti, zato se moramo vsi boriti proti njim!

Kolektiv

TOVARNE OBUTVE

TRŽIČ

pozdravlja ob proslavi 50-letnice svoje ustanovitve vse cenj. dobavitelje in odjemalce

PREJ

1903 **Peko** 1953

Pozor!

- ZNIZALI SMO CENE VSEM SANDALAM
- NAGRADNA KRIZANKA V TEJ STEVILKI!
- V OKTOBRU VELIKO NAGRADNO ZREBANJE REKLAMNIH LISTKOV
- OBIŠCITE NAS V NASIH POSLOVALNICAH!

Slikarska razstava v Loki Dan vstaje bodo Jeseničani slovesno proslavili

KULTURNE
NOVICE

Leše

KUD »Dobrča« je v soboto zvečer uprizorilo na domačem odru Petrowčovo komedijo »Vozel«.

Sorica

Domača gasilska četa je priredila v nedeljo, 28. t. m., akademijo, na kateri je nastopil mešani pevski zbor domačega kulturno-umetniškega društva »Ivan Grohar« z narodnimi in umetniškimi pesmimi.

Kamnik

Najstarejši moški pevski zbor v Sloveniji, »Lira« v Kamniku, je imel v soboto, 27. t. m., v zgornji dvorani kavarne koncert narodnih in umetniških pesmi. Pod strokovnim vodstvom tov. Cirila Vremšaka je zbor znatno napredoval. Zaradi velikega zanimanja za koncert je zbor v sredo, 1. julija, ponovno koncertiral.

Učni uspehi na I. gimn. v Kranju

Tudi I. gimnazija, največji in najvišji vzgojni zavod v Kranju, je zaključila šolsko leto. Letos je bilo na šoli 724 dijakov, medtem ko jih je bilo pred leti blizu 1000. Po ustanovitvi II. in III. gimnazije se je namreč dotok dijakov preusmeril vanju. Zaradi priselitve novega prebivalstva in večjega števila otrok povojnih letnikov bo najbrž na I. gimnaziji v prihodnjih letih spet več dijakov.

Učni uspehi na šolah se v zadnjih letih bistveno ne spreminjajo; niha le v meji nekaj odstotkov.

Od 724 dijakov jih je z uspehom dovršilo razred 400 ali 55,48%, od tega v nižjih razredih 49,57%, v višjih pa 66,54 odstotkov. Odličnjakov je 16, prav dobrih 68, dobrih 236, zadostnih pa 80. Popravne izpite ima 231 dijakov.

Maturu je opravilo od 32 kandidatov 27 z uspehom, popravni izpit imajo 3, za eno leto pa sta bili zavrženi dve kandidati. Sprejemni izpit za višjo gimnazijo je delalo 88 kandidatov iz Kranja, Trčiča, Kadovljke, Čerkeja in drugih krajev. Izpit je opravilo 70 dijakov, popravni izpit pa jih ima 18.

Z uspehom in znanjem letošnjih maturantov je bil izpitni odbor s predsednikom tov. prof. Dušanom Pavličem res zelo zadovoljen. Večina kandidatov je pokazala zelo široko znanje, nekateri celo izredno razgledanost in sposobnost. Posebej je bil pohvaljen tov. Jože Pogačnik. Zadovoljiv je tudi uspeh sprejemnih izpitov za višjo gimnazijo.

Prvih 20 najboljših dijakov je dobilo knjižne nagrade: Borut Belehar 3. r., Tatjana Rot

Tržaški Slovenci med jeseniškimi železariji

Na Jesenicah je v Talijinem hramu še po zaključku gledališke sezone živahno. Razen gledališke družine iz Brnce na Koroškem, ki je gostovala s spevoigro »Studentje smoi«, in gledališke družine iz Roža na Koroškem, ki je z uspehom uprizorila Spicerjevo »Miklovo Zalog«, je na Jesenicah gostoval minulo nedeljo tržaški pevski zbor »Igo Gruden« iz Nabrezine.

40 članski mešani zbor so jeseniški pevci lepo sprejeli pred Domom »Svobode«. Med prijetnim kramljanjem so se pobliže spoznali še pred koncertom, ki ga je v dvorani Titovega doma poslušalo številno občinstvo. Na sporedu so bile umetne in narodne pesmi, med katerimi je bilo nekaj prav zahtevnih. Zbor, pod vodstvom prof. Karla Boštjančiča, je vsako nad našimi podeželskimi zbori. Četudi ga sestavljajo večidel le delavci, je tako dovtično zapel, da ga je občinstvo upravičeno nagrajevalo z burnim aplavzom. Videti je bilo, da ima zbor v osebi dirigenta Boštjančiča strokovnjaka, kakršnih je malo.

Nastopajoče je pred občinstvom pozdravil zastopnik sindikalne organizacije železarne, tov. Labura, ter jim izročil darilo in sopek gorenskih naravnih in predsednik jeseniške »Svobode« tov. Lempl. Po koncertu je bil v Domu »Svobode« družabni večer, na katerem so se jeseniški železarji prav prijetno zabavali s tržaškimi Slovenci. Zbor je odšel naslednjega dne na Bled. Jeseničani so nastopajočim za obisk hvaležni in si podobnih gostovanj še želijo.

Postani član Prešernove družbe

Otvoritev olimpijskega strelišča

Najbrž se malokje tako pripravljajo na počastitev Dneva vstaje, kakor na Jesenicah. ZB in Strelska družina »Horoja Matije Verdniča - Tomaža« bosta organizirali v dneh pred praznikom »Strelski teden« s kulturnimi, telovadnimi in drugimi prireditvami. Prva taka prireditev — telovadna akademija - bo v četrtek, 16. julija, na telovadišču za Fizkulturnim domom. Istega večera bo gostoval moška pevski zbor jeseniške »Svobode« na Hrušici. Bo pa še »Pevsko-glasbeni koncert« pevskih zborov jeseniške in javorniške »Svobode« ter jeseniške in javorniške godbe na pihala, kulturni večer v delavskem parku Podmežaklo, gostovanje ansambla Radia Ljubljana, večer partizanske lirike in podobno.

Na večer pred praznikom pojde skozi Jesenice povorka na novo strelišče, kjer bo krajša proslava. Na Dan vstaje, 22. julija, bo pod vodstvom rezervnih oficirjev paradna povorka vojske, predvojaških obveznikov, strelcev, gasilcev, fizkulturnikov in lovcev. Sprevod bo krenil od Doma »Svobode« na

zadnja leta. Tako bo dal ta zavod vsega okrog 100 diplomiranih tehnikov metalurške stroke, ki ne bodo v znatno pomoč le železarni Jesenice, temveč tudi drugim metalurškim podjetjem v državi. Za absolvente te šole se povsod živo zanimajo. Četudi je dala ta šola l. 1951 prve absolvente že po tretjem letu šolanja, so podjetja z njimi zadovoljna. Letošnji in bodoči tehniki pa bodo v znatni meri boljše od prvih, ker je bila učna doba razširjena na štiri leta in ker je učni program povsem enak učnemu programu ostalih srednjih tehniških šol.

Vseh 24 kandidatov, ki so 4. razred uspešno izdelali, je bilo prepuščenih k diplomskemu izpitu. Četudi je bil ocenjevalni kriterij strog, so izpit vsi uspešno opravili. Tako je letos diplomiralo na jeseniškem Metalurškem tehnikumu 24 kandidatov iz jeseniške in ostalih železarn v državi. Z odličnim uspehom so diplomirali trije, s prav dobrim 8, z dobrim 11 in z zadostnim 2 kandidata. Po diplomah jim je železarna omogočila poučno zaključno ekskurzijo z avtobusom v cinkarno v Celju, železarno v Štorah, steklarno v Rogški Slatini in ogled nove tovarne v Kidričevem.

Druga uspela dramska uprizoritev v Domžalah

V razdobju dveh mesecev je mlada dramska družina domžalske »Svobode« nastudirala in prikazala dve precej zahtevni dramski deli. Po Jurčičevem-Govekarjevem »Desetem bratu« je za prvi občinski

življenjske izvedbo specialnih kmetijskih ali obrtnih predmetov, temveč s politehnizacijo pouka. Marx označuje to kot izobraževanje, »ki seznanja z osnovnimi principi vseh procesov proizvodnje in ki istočasno oblikuje pri otroku sposobnost, da zna ravnati z najpreprostejšimi orodji vsake proizvodnje.« Konec.

Nabrežinski pevci v Domžalah

V soboto je gostoval v Domžalah pevski zbor »Igo Gruden« iz Nabrezine pri Trstu. Goste je pozdravila na Glavnem trgu množica Domžalčanov z godbo na pihala. Dobrodošlico so izrekli: predsednik LOMO tov. Zule, sekretar občinskega komiteja ZKS tov. Finžgar, v imenu SZDL pa tov. Krašovec. Za prisrčen sprejem se je zahvalil zborovodja gostov Karel Boštjančič, nakar je zbor zapel nekaj pesmi.

Zvečer so koncertiral gostje v nabitno polni dvorani Kulturnega doma in na mah osvojili poslušalce. Nekatere pesmi so morali na željo vseh ponoviti.

zdi, v zadnji fazi srečno izkopal. Sliko »Ob Poljanski Sori« lahko ocenimo kot Plestenjakovo najboljšo delo, tako v oblikovnem kakor tudi v vsebinskem pogledu. Vsi elementi slike so povezani v rahlem odsevu vodne površine v učinkovito celoto. Kolorit je zmeren, brez kontrastov, ki bi motili lirčno razpoloženje. Tudi portret »Evica« kaže razstavljaveč oster čut za opazovanje in obenem bistrost pri reševanju nekaterih svetlobnih problemov.

»Šola likovne sekcije«, ki jo postrtovalno vodi tov. Pavle Bozovičar in ki je imela letos okoli 10 gojencev, razstavlja v 3. dvorani. Tako po številu del kakor tudi po kvaliteti izdelave vodi absolvent TSS Tone Logonder. Neposreden učitelj vpvav je pri njem močno viden. Čeprav je tehnična plat na nekaterih slikah še močno zamarnjena, mu moremo že sedaj priznati precejšnjo prizadevanost pri reševanju nekaterih slikarskih problemov, samostojnost pri opazovanju, medtem ko se v koloritu še vedno kaže rahla sled že preživle miselnosti.

Razstava pomeni za škofo Loko v vsakem pogledu pomemben dogodek.

kakor »Zimski dan«, ki nekako izpade iz njegovega običajnega motivnega sveta, toda je barvno-perspektivistično najbolj dognano delo in brez dvoma tudi razpoložensko najbolj prepričljivo. Upamo, da se bo njegov realizem v tej smeri, t. j. v izbiri njegovi psihi najbolj ustrežajoče tematike, tudi še nadalje razvil, saj njegova razvita slikarska tehnika daje vse jamstvo za to.

Slikar-amater je Karel Plestenjak, ki razstavlja v 2. dvorani. Podobno kot Bozovičar je tudi on krajinar, le s to razliko, da poleg olja uporablja tudi pastel. Njegov slikarski svet je neposredna okolica šk. Loke: bregovi Sore, mlin ob šumeci vodi, pogledi na škofo Loko itd. Predstavlja se je tudi s portretom hčerke Evice. Brez dvoma kaže Plestenjak po svojem čustvovanju močan slikarski talent in se bo vzporedno s tehničnim izpopolnjevanjem lahko še nadalje razvil. Pristnost umetnostnega izraza je pri njem mnogo močnejša v oljni tehniki, čeprav mu tudi v pastelu ne moremo očitati neiskrenosti. Vendar prav v zadnjem primeru utegne zaiti na tla pretirane žive barvitosti, iz katere se je Bozovičar, kot se

Metalurški delavski tehnikum na Jesenicah zaključil V. šolsko leto

Metalurški delavski tehnikum, ustanovljen pri železarni Jesenice v šolskem letu 1948-49., je zaključil v teh dneh peto šolsko leto.

L. 1951 so polagali na Metalurškem tehnikumu na Jesenicah diplomske izpite kandidati iz vseh krajev, kjer obstajajo metalurška podjetja, kakor z Jesenic, iz Štor, Celja, Guštanja, Smedereva, Ljubije in Bora. Letos bodo diplomirali tudi kandidati iz Zenice in Siska. Šola, na kateri predavajo priznani strokovnjaki jeseniške železarne in profesorji jeseniške gimnazije, je visoko kvalitetna. Njeni absolventi pa so na glasu kot priznani obratni tehniki. So to sami starejši tovariši, z nižjo gimnazijo ali njej enako strokovno šolo, izučeni enega metalurških poklicev in z večletno prakso. Do letošnjega leta je šola vzdur-

I. produkcija glasbene šole v Kamniku

Glasbena šola v Kamniku je v nedeljo, 28. junija, zaključila prvo šolsko leto z javno produkcijo učencev v dvorani »Partizana« v Mekinjah. Šola je obiskovalo 180 učencev, ki so domala vsi dosegli prav lepe uspehe. Za zaključni nastop je bilo med starši in ostalo publiko veliko zanimanje, tako da je bila dvorana mnogo pred pričetkom produkcije nabito polna.

Množica nastopajočih je bila preveč pestra in se je prehitro izmenjavala na odru, da bi bilo mogoče omeniti vsakega posebej. Ze sam uvod je bil presenečenje. Nastopili so cimbani, ki so prisrčno in korajžno odpeli štiri Bitenčeve otroške

pesmi ob spremljavi malega orkestra. Talent je pokazal zlasti Marko Rode iz drugega razreda, ki je odigral na klavirju Kuhlanovo »Sonatino«. Prav tako je izstopal flavtist Darko Ravnikar.

Velike zasluge za tolikšno množičnost v šoli ima ravnatelj Bitenc, ki je uspel skupno z učitelji Vetrinom, Miheličem, Juvancem in Gorjanom organizirati pouk vseh glasbil in snovi, ki se danes poučuje na glasbenih šolah.

Publika je pazljivo sledila bogatemu sporedu in se s plaskanjem zahvalila slehernemu izvajalcu in vsemu učnemu osebju.

tudi to, da je sedanja šola nepraktična, da učencev ne pripravi dovolj za praktično dejavnost, bodisi kmečko ali obrtno, ker je preveč teoretska, preveč učea in premalo nazor-na. Večina novih gimnazij (da ne govorimo o osnovnih šolah) nima skoraj nobena fizikalnih, kemijskih, prirodoslovnih in drugih uči. Namesto da bi učenci s poskuski raziskovali naravo in njene pojave, se z vsem tem seznanjajo iz knjig. Govorimo o tehničnem razvoju države, o mehanizaciji kmetijstva, napeljujemo električne vode v najbolj oddaljene vasi, da približamo sodobne pridobitve, kakor je radio, slehernemu človeku — pri vsem tem pa ostaja šola na stopnji zastarele agrarne dežele. Uvedba kmetijstva v šolo torej ne bi učinkovito rešila tega problema. Taka šola bi ustrezala razmeram nerazvite agrarne dežele.

Rešitev je v politehnizaciji pouka. Šole moramo opremiti

z mikroskopi, kemikalijami, fizikalnimi aparati, s kinoprojektorji in drugimi sodobnimi pripomočki za stvarni pouk. Učenec, ki bo na ta način spoznaval naravo in pojave v njej, bo resnično razgledan, praktičen, prost mističnih okov ter bo znal pozneje znanje izkoristiti, bodisi v kmetijstvu bodisi obrti ali industriji.

Šola mora iti s sodobnimi tehničnimi pridobitvami in korak. Ako tega v najkrajšem času ne dosežemo, bo razpon med materialno in duhovno kulturo, ki ga je na VI. kongresu KPJ označil maršal Tito, vedno večji.

Oglejmo si kabinete na naših šolah. Starodavni, pretetni, ač pa jih sploh ni. In kakšna je njihova oprema? Pri projektiranju novih šol se še vpremalno upošteva prostore za kabinete, fizikalne in kemijske dvorane, filmska predavanja, ročno delo itd. Samo učilnica, majhna pisarna, kabinet in — konec. Načrtov za opremo kabinetov nimamo. Naše šole ne bodo postale

Ko opazujemo raznolikost oblik, ostrost obrisov in močnost svetlobnih kontrastov vihrajočega planinskega sveta Gorenjske, se nehote spomnimo pokrajn, ki nam jih priključijo v zavest verzi te ali one stare junaške pesmi. Le v tem skalnatem amfiteatru je mogla nastati pesem o Črtomru in Bogomilu — Krst pri Savici, ki po svoji epski moči še danes zasenčuje slatna prizadevanja vseh ostalih slovenskih pokrajin.

Gorenjska je dežela trde govorice, brez sanjavih pesmi, dežela s skromnim slikarstvom, ki se rado ustavlja le tam, kjer se mehke oblike tal družijo s trepetajočo lučjo z barvami nasičenega ozračja.

Vendar se v smeri proti jugozahodu, ob poti, ki je nekada vodila v Italijo, ta »heroična« pokrajna preljuje v mehak in slikovit svet Sorškega polja in škofjeloških hribov. Valovita predalpska tla, pokrita s smrekovimi in bukovinami gozdovi, preprežena z vodami in pozlačena z žitnimi polji, so kmalu postala središče slikarske dejavnosti na Gorenjskem. Že v srednjem veku se tu srečujemo z deli furlanskih slikarjev in morda ni slučaj, da nastane eden najvažnejših spomenikov našega gotškega slikarstva, s slikami okrašen prezbiterij na Suhi, prav na škofjeloških tleh. Črnogrob se ponaša z najstarejšimi freskami na Gorenjskem (iz 13. stol.) ter s kulturno-zgodovinsko izredno zanimivimi prizori iz življenja srednjeveških obrtnikov na fasadi cerkve. Srednji vek izzveni v delu enega najbolj produktivnih slovenskih freskantov, zopet Ločana — slikarja Jerneja. Slikovita loška okolica je rodila tudi brate Šubice, Franketa in impresionista Groharja. Tudi ostali slovenski impresionisti (Jakopič, Jama, Stern), pa tudi Birola in mnogi drugi so črpali iz te neusahljive zakladnice slikarskih motivov. Od mlajših loških rojakov naj omenim še znane slikarje: Franceta Miheliča, Maksima Sedeja, Iveta in Mirka Šubica, Franceta Koširja in Toneta Miheliča.

Kraj s tako bogato tradicijo je tudi dames slikarsko živo razgiban in vneto sledi vzorom iz bližnje in daljne preteklosti. Sad teh prizadevanj je razstava, ki jo je priredila sekcija SKUD »Tone Šifrer« v gimnazijskih prostorih v Šk. Loki.

V prvi dvorani razstavlja gimnazijski profesor Pavle Bozovičar, učenec Akademije likovnih umetnosti v Pragi. Dela skoraj izključno v olju in je motivno ves zaverovan v svojo rojstno vas Bodovlje v Poljanski dolini in njeno bližnjo okolico. Sivkasti toni, narave v zgodnji pomladi, pozni jeseni ali zimi ga ne mikajo, zato se ji bliža le v času njegovega največjega razkošja, ko vse cvete ali ko je zavita v plašč najsočnejšega zelenja. Ta lastnost sicer daje njegovemu slikarstvu neki optimističen ton, vendar ga ponekod vodi v nekoliko preživ kolorit, ki spominja na romantično razpoloženje nekaterih naših predimpresionistov. Zato so najboljše prav ona dela, kjer se skuša tej, nekoliko potencirani barvitosti, izogniti: Bodolsko polje, Maršal Tito, Gradnja nove šole. Vrh pa pomeni vse-

Nekaj šolskih vprašanj, ki bodo starše verjetno zanimala

Podeželje vedno glasneje zahteva, naj bi v višjih razredih osnovnih šol pa tudi v podeželskih nižjih gimnazijah uvedli kmetijske predmete. Nekateri zahtevajo, naj se nižje gimnazije po učnem načrtu približajo predvojnemu meščanskim šolam, ki so vzgojile odlične naraščaj za obrt in trgovino. Na kratko moremo te zahteve označiti s kratkim stavkom: pouk naj bo bolj praktičen, bolj življenjski.

Je pa vprašanje, ali bi bile predlagane spremembe resnično koristne? Vedeti moramo, da pomeni obvezno osemletno šolanje splošno osnovno izobraževanje. Šole po tem šolanju (razen pri učencih, ki gredo v obrt) se začne specializacija v posameznih šolah ali dejavnosti.

Prepričani smo, da mora osemletno šolanje ostati splošno izobrazbenega značaja. Vsaka prezgodnja diferenciacija bi otrokovo osnovno znanje zmanjšala. Resnično je pa

MAMUT, KAKOR GA JE NARISAL PRAČLOVEK

O zanimivi najdbi kostnih ostankov ledenodobnega slona, na katere so pred nekaj tedni naleteli delavci pri kopanju glin v Bobovku, je naš list že poročal. Ta redka najdba je vzbudila v javnosti veliko zanimanje in je o njej pisalo tudi naše dnevno časopisje. Posebno pozornost pa so postali naši znanstveniki, Akademik univ. prof. dr. Srečko Brodar si je takoj ogledal lokaliteto. Kot strokovnjaka za staro kameno dobo (paleolitik) ga je zanimalo, ali ne gre morda tudi v Bobovku za kako lovsko postajo (počivališče) naših davnih prednikov. Na dveh fragmentih mamutovih reber, ki so

mu jih poslali iz Bobovka že pred dobrim letom, je namreč odkril več zarez, povzročanih z ostrim predmetom (pračlovekovim orodjem?). Izključno je, da bi bile te raze posledica zverskih ugrizov ali morda plavljenja v tekoči vodi. O tej v mamutovi plasti ni nobenih sledov. Na omenjenih fragmentih so dobro vidni tudi preloži, nastali na svežih kosteh. O tem priča cikcakasta prelomnica. Mnenje, da je zlo me povzročil pritisk višje ležečih mlajših glinastih plasti, je napačno, ker so kosti izredno dobro ohranjene, razen tega plastovita glina v splošnem ne povzroča močnejšega pritiska.

Tudi pred nedavnim odkopane kosti, ki čakajo, da jih strokovnjaki pregledajo, so tu in tam prelomljene. Skoraj v vseh primerih gre za stare zlome. Vsi ti primeri izdajajo človekovo prisotnost. Bralci našega časnika, ki izkopanih kosti še niso videli, morda pričakujejo, da bodo v bodočem kranjskem muzeju zagledali popolno o-kostje tega izumrlega orjaka. Toda izkopanih kosti je prav malo, saj so našli le nekaj reber, ostanke oklov, dva molarja (meljaka), del lopatice, eno vretenca, drobce sicer zelo močnih lobanjskih kosti ter še nekaj drugih kostnih odlomkov. Kje pa so ostale kosti?

Res je, da plast še ni docela odkopana in je upati na nove najdbe, toda te kosti so bile v plasti precej razmetane, nikakor pa ne na omejenem prostoru, kakor bi bilo pričakovati, če bi žival na tem mestu poginila. Mišljenje nekaterih, češ da so ostale kosti, kolikor jih seveda ni še v zemlji, romale v peč, ko so v Bobovku žgali glino, je glede na dobro ohranjene najdene kosti dvomljivo. Najzanesljivejši dokaz za navzočnost mamutovega lovca bi bilo kako njegovo orodje, artefakt. Ko so pred vojno v Nevljah pri Kamniku odkopavali mamuta, ki ga hrani Narodni muzej v Ljubljani, so 17. marca 1938 našli med glino droben črn kamen, v katerem so spoznali človekovo delo. Če ne bi čisto po naključju našli tega mikrolitskega orinjaškega nožička, bi Nevlje nikdar ne zaslovene kot naša prva paleolitska postaja na prostem, ker same raze na kosteh (pri presoji arteficialnega značaja letih moramo biti zelo opreznii!) nikakor niso zadosten dokaz pračlovekove »civilizacije«. Ali pa ni mogoče, da se je kak tak nožiček v Bobovku morda spekel med opeko? Morda pa nam srečno naključje v bližnji prihodnosti prinese tovrstno najdbo? In če ne, kaj bodo rekli tisti, ki izključujejo možnost lovske postaje ledenodobnega človeka? Načelna negacija take postaje dialektično nikakor ni na mestu. Danes je še premalo dokazov za eno kakor za drugo domnevo. Toda, vsekakor govore okolišne bobovške najdbe za zdaj bolj za prvo, namreč, da je bila ta velika žival žrtev nekdanjih lovcov. Paleolitik na Gorenjskem je še zelo slabo raziskan, bolje — skoraj nič. Nadaljnja raziskovanja, predvsem pa natančna določitev vrste, kateri izkopani kostni ostanki pripadajo, bodo razjasnila uganke okrog bobovške najdbe.

Zapadnonemški parlament je poslal svojemu poslancu, ki je zahteval, da mu parlament povrne stroške za bencin, porabljen v enem mesecu v propagandne namene, naslednji odgovor: „Račun sprejemamo, če dokažete, da ste vozili avto 30 dni in 30 noči neprenehoma z brzino 140 km na uro“.

Angleže najbrž pogosto muči glavobol, kajti 53 milijonov prebivalcev britanskega otoka pospravi dnevno 10 milijonov aspirinov.

Nacistični zločinec Oto Skorzeni, ki je 1943. leta rešil Musolinija, se svobodno sprehaja po Afriki in Evropi. Pred kratkim je obiskal celo Rim. Italijanski tisk je zabeležil to kot zanimiv dogodek iz mondenega življenja.

Izganca iz Amerike — Spinella, gangsterja prve vrste, so sprejeli v Palermu — italijanski policaji. Italijani so njegov prihod označili kot „pomoč iz Amerike v novi obliki“.

Moskva ima svoje taksije razdeljene v dve kategoriji. Prvi imajo pravico nositi rdečo zvezdo, drugi pa ne. Pravico do rdeče zvezde dobe avtomobili, ki prevozijo 200.000 km „brez popravil“.

Islandci in severnjaki nasploh se ne bodo več bali plovbe po Severnem morju zaradi ledenih gora. Nesreča „Titanica“ se ne bo več ponovila. Vse ladje, ki plovejo v ogroženih področjih, imajo radarske naprave. Le-te odkrijejo ledeno goro na 30 km, pod vodo pa na 5 km. Ladja s 25 km hitrosti na uro ima 12 minut časa, da se izogne nevarnosti.

Vzhodnonemška uradna agencija javlja, da bodo poslali v Vietnam 30.000 termometrov kot pomoč tamkajšnjemu ljudstvu v borbi za svobodo in neodvisnost. — Verjetno na je temperatura v Vzhodni Nemčiji bolj nevarna!

Obsojen je bil član ameriškega parlamenta na uradno opravičilo, ker je v svojem govoru nazval nekega poslanca gentlemena. Etiketa namreč predpisuje, da se poslanca nagovori „odlični senator“.

Spor, ki je nastal ob povratku osvajalcev Mount Everesta, se zaostuje. Se vedno ni dognano, kdo je prvi stopil na „Streho sveta“. Tensing za sedaj ne namerava potovati v London na slavnostni sprejem, niti sprejeti „Red sv. Jurija“, s katerim ga misli odlikovati britanska vlada.

Tednik „Newsweek“ je prinesel ameriško verzijo evropske šale o Mc Carthyjevem preganjanju čarovnic. „Pred kom bežiš,“ vpraša verberica zajca. „Bežim pred Mc Carthyjem, ki preganja klokane (kengurije)“. „Pa saj si vendar zajec,“ odvrne verberica. „Seveda sem, vendar ne vem, kako bi to dokazal.“ odvrne zajec in zbeži.

Institut za montažne hiše iz La Fayette (Indiana v ZDA) poroča, da je bilo lani 20% vseh, v ZDA zgrajenih hiš, montažnih. Vsega skupaj so lani postavili 57.000 montažnih hiš, to je 7.000 več kot leta 1950. Stroški za postavitev teh hiš so znatno nižji od stroškov zidanih hiš.

Na svetu je 900.000 zdravnikov. Svetovna zdravstvena organizacija je nedavno objavila, da je na naši zemlji 900.000 zdravnikov. To število pa je zaradi velikih potreb vsaj dvakrat prenizko. Na prvi pogled pride na vsakih 3000 prebivalcev zemeljske oble en zdravnik. Vendar temu zaradi neenakomerne naselitve ni tako. V nekaterih predelih sveta pride na 50.000 prebivalcev komaj en sam zdravnik.

Povprečno imajo po enega ali dva zdravnika na 2.000 prebivalcev Francija, Avstrija, Belgija, Anglija, ZDA, Kanada in Nizozemska. Skandinavske države, Švica, Japonska, Island, Izrael, Grčija in Libanon.

Najmanj zdravnikov, t. j. na 50.000 ali več prebivalcev enega samega zdravnika pa imajo Abesinija, Indokina, Indonezija, Liberija, Nigerija in Nova Gvineja.

Vročina strupa ne uniči, pač pa gnitje. Polži ribi ne škodujejo, delujejo pa kot hud strup na škrge.

Čeprav je mlakar v naših potokih in mlakazah precej pogosta žival, se v praksi ni treba bati zastrupitve, ker je množina polžev v primeri s količino vode zelo majhna. Nevarnejši pa je ribogojnec, kjer pridejo mladice lahko v tesen stik s temi strupenimi polži. V takih primerih je že večkrat nastala velika škoda.

Za kratek čas

Šef nekega podjetja se odpravja na dopust. Pred odhodom obišče vse službenice. Knjigovodja, ki se obiska ni nadejal, je medtem zadovoljno drnjohal. Šef, ves zaripek od jeze, ga pocukne za rokav in ga vpraša, kako si upa v službi spati. Knjigovodja se z zaspanim glasom opraviči: »Veste, saj sem spal samo nekaj minut in še ta čas sem sanjal izključno o podjetju.«

Nekaj o delu in počitku

Da ostane človek do visoke starosti telesno krepak in veder, mora živeti po zdravstvenih načelih, ki jih v zadnjem času zdravniki v službi higijene dela posebno skrbno proučujejo. Če hočemo tem zdravstvenim pravilom zadostiti, si moramo vsakdanje življenje urediti nekako takole: osmim uram dela, medtem naj bo vsaj 15 do 20 minut počitka, naj sledi 5 ur razvedrila, h kateremu prištevamo kulturno in športno udeleževanje, zabave, igre, sprehode in podobno; sledi obvezni 7urni počitek v obliki mirnega spanja. Če hočemo da telesa ne oslabimo in ne izčrpamo, morata ostati počitek in delo v ravnovesju. Le spočiti človek je sposoben za intenzivno delo. Ker začne večina naših ljudi delati ob 6. uri zj., počijmo počivat vsaj ob 22. uri. Nočne ure morajo biti ure popolnega miru. V zapadnih državah to hvalevredno upoštevajo; po 22. uri ni slišati po cestah niti glasnega govorenja. Žal smo pri nas od tega še daleč in bo potrebno še veliko truda, da bomo ljudem navadili na tolikšno obzirnost.

ki povzročata utrujenost. Če se v nedeljo dobro odpočijemo in razvedrilo, potem ves teden z veseljem in dobro delamo. Tudi letni odmor je delovnemu človeku zelo potreben za ohranitev moči v starejši dobi. Odmor pa moramo res pravilno izkoristiti, da se telo okrepi. Zato je nujno, da v tem času menjamo okolje. Za duševne delavce ali delavce v industriji so priporočljivi mirni kraji, da se rešijo vsakdanjega hrupa in vrvenja. Ti naj preživijo dopust na kmetih, v planinah, ob morju, jezerih in podobno, medtem ko bi bil odmor za gozdne, poljske in druge podobne delavce ugodnejši v večjem mestu ali kulturnem središču. Tam lahko spoznajo mestno življenje, se seznanijo s kulturnimi vrednotami, obiskujejo kino, gledališča, muzeje, razstave itd. Lepi spomini z dopusta še dolgo ugodno delujejo na duševno razpoloženje, vedrost pa krepi telesno moč.

Po naših vaseh in mestih žal vseh omenjenih dobrin počitka še nismo utrdili. Ni sicer malo takih, ki si žele pomoči milo in se zato v časopisih pri- tožujejo nad razgrajati, vendar zaman. Vrišč in trušč iz letnih kinematografov je slišati tja do polnoči, iz gostinskih vrtov s plesišč butajo na ušesa spečih glasovi harmoni-

ke, vriski, kričanje in potem, ko je kino predstava in plesa konec, trga nočno tišino petje in kričanje pijancev. Mestni občinski odbori si prav letos z vsemi silami prizadevajo dvigniti zdravstveni in kulturni nivo svojih mest, zato pričakujemo, da bo vsaj letos konec nočnih nemirov in razgrajanja!

F. Š.

Marko Aljančič

Zastrupitev rib s polži mlakarji

To nenavadno ribjo zastrupitev so odkrili prav po naključju. Neki gojitelj rib je opazil, da postri, ki jih je dal v vedro, kmalu poginejo, če je v vodi večja množina drobnih vodnih polžev mlakarjev. Znanstveni poskusi (Wundsch) so pokazali, da so ti vodni polži učinkoviti in hitro delujoči ribji strup, ki urči n. pr. postri že v petih minutah. Postri postanejo nemirne, popadejo jih krči, obračajo se postrani, začno se dušiti, se ne morejo gibati in naposled poginejo. Ribe lahko ozdravimo, če jih pravočasno prevržemo v čisto vodo.

so izvedli s posebnim polžim ekstraktom, ki je bil pripravljen tako, da so polže polili z razredčeno solno kislino in izločke nato nevtralizirali.

Zastrupitev je delovala na najrazličnejše ribe, ni pa delovala na jeguljo. Poškodbe so bile tem močnejše, čim bolj občutljiva je bila riba za kisik.

Na izločanje polžjega strupa delujeta tako lug kakor kislina. Gre torej le za vzbujanje tločevanja, ne pa za kemijski proces. Zdi se, da nastaja strup v jetrih omenjenih polžev. Izsušitev vode pospeši izločevanje strupa. Pri drugih vrstah tega strupa niso opazili.

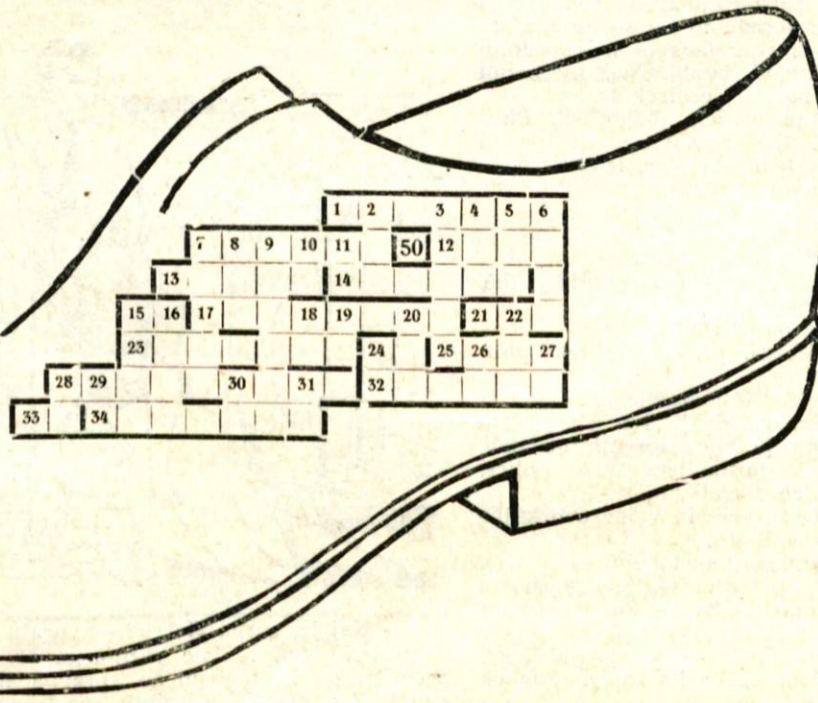
Že 25 g polžev v 1 litru vode zadostuje za zastrupitev. Izločevanje strupenih snovi pri polžih ni enakomerno. Poskuse

Vse premalo upoštevamo, da je nedelja namenjena predvsem počitku. Prav ob nedeljah je največ veselje, zabav, ki se večidel končajo s pijanostjo. Poglejmo, kako je v tem pogledu drugod po svetu. — Holanci, Švedi, Angleži! Na Angleškem ni ob nedeljah nobenih veselje ali večjih zabav, nogometnih ali podobnih tekem, zakaj vse to močno razburja in utruja. Ob nedeljah so angleška mesta prazna in dolgočasna. Delovni ljudje preživijo ta dan v prosti naravi; njihovi weekendi ipd. so znani. Delovna stornost teh ljudi je za 30% višja od naše. Medtem ko je pri nas ob ponedeljkih največ obratnih nezgod in najmanjša proizvodnost, je pri njih največja.

Razumljivo, da gozdni, poljski in drugi delavci, ki se ves teden gibljejo na prostem, ne bodo odšli ob nedeljah v naravo, temveč bodo te dneve preživeli ob branju, poslušanju glasbe, igranju šaha itd. Menjava telesnega in duševnega dela ugodno vpliva na telesni počitek. Drugače pa je z duševnimi delavci ali delavci v industriji, ki so ves teden napetih živcev, med ropotom. Ti naj tščejo razvedrilo le v prosti naravi. Zelo pomembna sta turizem in telovadba. Pri tem se človek duševno sprosti, telesno razgreje in oznoji ter tako hitreje tloči snovi, kot sta mlečna kislina in ogljikov dvokis.

Jubilejna nagradna križanka tovarne „TRIGLAV“

Vrednost vseh nagrad 10.000 dinarjev

Tovarna obutve »Triglav« v Trzinu je za 50-letnico svojega obstoja razpisala za naše bralce nagradno križanko s petimi nagradami. Tisti, ki bodo križanko pravilno rešili in jim bo žreb naklonjen, bodo imeli pri nakupu čevljev tovarne »Triglav« naslednji popust: I. 3.000 din, II. 2.500 din, III. 2.000 din, IV. 1.500, in V. 1.000 din.

Skrajni rok za dostavo rešitev je 17. julij. Rešitvi je treba priložiti izrezek križanke iz časopisa.

VODORAVNO: 1. 17. in 28. kapljice, se vname...; 33. da... dobro ve vsak potrošnik osebni zaimek; 34. kaj ima v obutvi; 7. nasprotno od nižja (3. skl.); 12. po njej valimo sode; 13. so ga zadržali v Vzhodni Nemčiji z ruskimi tanki; 14. čevljarski pripomoček; 15. prva polovica okna; 21. za prerezovanje usnja važen organ; 23. letni proizvod »Triglav«; 24. oblika pomožnega glagola biti; 25. čevljarska je manjša, kakor navadna; 32. če je preveč

DAPIŠUJTE v „Glas Gorenjske“

Skromna in vendar zelo elegantna dopoldanska obleka iz enobarvnega blaga. Privoščijo si jo lahko tudi manj vitke

Nekaj drabnih nasvetov

Če se je pasta za čevlje preveč osušila, tako da ne moremo več mazati usnja, ji damo nekaj kapljic kisa in spet se bo omehčala ter postala uporabna. Prav isto dosežemo, ako posušeno pasto nekoliko segrejemo (toda nikakor ne na odprtem ognju, temveč le na vroči podlagi!) in ji dodamo nekaj terpentina.

*

Podplati bodo dosti bolj trepžni, če jih od časa do časa dobro namažemo z vročim firnežem. — Turistični, športni in težki čevlji postanejo nepremočljivi, če jih povsod dobro natremo z ricinusovim oljem. Obenem postanejo tudi mehkejši in volnejši, kar zelo olajša hojo.

*

Kakšno bo vreme? To nam povedo poleg hidrometeorološke službe — še zelena rega, sitne mušice, kurja očesa, izkušnje starih očancev, živosrebrni barometer, pa tudi najpreprostejši, a zato najcenejši in vendar kar dosti natančen barometer — jelov storž. Obesimo ga na tenko nit nekam na prosto pred svoje stanovanje. Kadar se česarek odpira, kaže da bo lepo vreme, kadar se pa zapira, lahko pričakujemo slabo vreme.

*

Zakiti žebelj v steno iz mavca, ni tako preprosta stvar. Toda, če žebelj prej dobro pomčimo v raztopljenem vosku, nam pri zabijanju ne bo poškodoval zidu, a kar je še važnejše, čvrsto bo obtičal v steni.

O prehrani otroka v predšolski dobi

Otrok ne smemo razvajati

Novorojenčkova prehrana ne dela materam skrbi, če imajo same dovolj mleka in če dobivajo v mlekarnah redno sveže in zdravo mleko. Skrbi glede prehrane se začnejo, ko začne otrok dobivati zobe oziroma nekoliko prej. Tedaj namreč zahteva telesce že tudi drugačno, predvsem vitaminsko hrano. Ko je otrok pol leta star, mu že lahko damo naribanega, oslajenega jedilnega korenja. Ne bo tudi škodila špinata ali naribano jabolko. Čimbolj se utrjuje otrokova prebavila, tembolj peštra naj postaja otrokova prehrana. Uspoštujemo, da potrebuje otrok hrano ne le za ohranitev telesa, temveč tudi za rast, zato naj bo res izbrana in zdravna.

Če le moreš, navadi otroka na red v prehrani. Zjutraj, opoldne in zvečer naj je obilo, popoldne pa nekoliko manj. Red pri prehrani je važen za dobro prebavo in za zdravje želodca. Kajti tudi želodec mora počivati!

Otroci, ki uživajo dosti slaščic in kruha, so po navadi zelo rejeni. Vse jih občuduje, na kar so matere sila ponosne. Pogosto pa videz vara in gre le za napihnjenost in zabuhlost. Taki otroci so po navadi bledi, duševno in telesno leni, se hitro prehladijo in so nasploh neodporni proti boleznim. Preobilna hrana tudi mlademu organizmu škoduje! Zato nikar ne silimo otroka k jedi, ko so že stli.

Kaj naj uživajo otroci v predšolski dobi? Mnogi mislijo, da jajca, mleko in meso. Zdravniška znanost pa je dokazala, da so ta živila, če jih otroci uživajo v preveliki meri, celo škodljiva. Bolj zdravo je, če hranimo otroke razen z mlekem, s sadjem, zelenjavo in močnatimi jedili.

Zjutraj dajmo otroku mleka, kakaa in kruha ali ovsene kaše. Popoldne naj zaužije kosček kruha s surovim maslom ali marmelado in nekaj sadja. Opoldne naj je vse to, kar jedo odrasli člani družine, vendar ne bodimo z mesom radosni. Namesto mesa mu dajmo raje več močnatih jedi in sadja. Popoldne naj si poteši otrok lakoto z mlekem in kruhom ali kruhom, namazanim z maslom, in sadje. Zvečer skuhamo mlečno jed ali zelenjavo s krompirjem, močnato jed in sadje, ali jajce in kruh z maslom.

Nikakor pa ne dajamo otroku alkoholnih pijač, ruskega čaja in prave kave.

Nasploh pa velja, da otroka nikoli zgrda ne silimo k jedi. Če je bolan, in to mu je videti na obrazu, ga nesimo k zdravniku, če pa je zdrav, ga pustimo, da bo jedel takrat, ko mu bo jed zadišala. Ni potrebno, da postanejo matere takorekoč sužnje svojih otrok! Poglejmo samo vaške otroke. Kdaj jim pride na misel, da bodo jedli le, če jim bodo matere pripovedovale pravljice, ali če jih bo ta ali oni držal v naročju? Vse to si privoščijo le mestni otroci zaradi prehrane skrbi staršev oziroma mamic. Tudi ne popustimo otrokom, kadar nas hočejo prisiliti,

Osmošolec mladi profesorici: »Tovarišica, zaljubljen sem v vas.«

»Res? Kdo bi si mislil. Samo jaz ne maram otrok!«

»O, tovarišica profesorica, jaz tudi ne!«

*

Delo ustvarja človeka, brezdelje zločinca.

da jim damo samo to ali ono jed. Če bomo enkrat popustile, si bo otrok to temeljito zapomnil in našo popustljivost zmeraj tizbraljal. V takem primeru pustimo otroka lačnega. Ko bo trmo »skuhal«, mu bo šla v tek tudi jed, ki se je je prej bramil.

Pogosto otrok ne more jesti, če ga pokličemo k mizi takrat, ko je najbolj zaverovan v igro. Zato glejmo, da se bo tik pred kosilom ali večerjo tako igral, da ga od igre ne bo težko ločiti.

Oglejte si rast krompirjevih nasadov

Nekaj nasvetov našim vrtničarjem in kmetovalcem

Letos imamo sredno priliko za odbiranje najboljšega semenskega krompirja, ker stalno deževje zelo vpliva na rast in omogoča, da se vse boleznijo zelo močno bohotijo. Na splošno poznajo pridelovalci plesen, belo in črno nogo, ne poznajo pa virusnih bolezni, ki so glavni povročitelji izrojanja krompirja. Zaradi tega svetujemo kmetom pa tudi vrtničarjem, da si takoj natančno ogledajo, kako raste njihov krompir, ker bodo samo sedaj lahko označili tiste grmičke, ki jih virusne bolezni še niso napadle. Virusne bolezni se namreč na gomoljih prav nič ne poznajo. Videti jih je le na listju — listje pa bo čez nekaj tednov začela napadati plesen in ga bo uničila.

Kako spoznamo virusno bolezen?

Listje viroznega krompirja se začne najpogostje tako kodrati, da je podobno stankavi zgrbančevi koži. Obenem se skrči, medtem ko ima zdravo listje ravno, sproščeno ploskev.

Na rožnaku se čisto pojavlja virus zvijanja listov. List se zvija po dolgem v obliki cigarete. Večje grmičke stoje še bolj pokonci in nekako sršijo.

Nekoliko manj je pojavov mozaike na krompirju. Značilnost tega virusa je, da se na zeleni površini lista pojavijo rumenkaste pegice. Najbolj redko pa smo opazili virus črnih črtic v listju.

Vse našteje virusne bolezni povzročajo slabšo rast, manjši pridelek ter po nekaj letih popolno nerodovitnost semena. Kdor ima z virusom okužen krompir, ima manjši pridelek. Zato svetujem vse, da označite z vejicami ali palicami vse tiste krompirjeve grmičke, na katerih niste opazili bolezenskih znakov. Označite samo najlepše grme in to toliko, kolikor boste potrebovali semena.

Češnjev kolač: 3 dlk kvasa pustimo vzhajati v mlačnem mleku, oslajenem s ščepecem sladkorja. Potem stepemo 15 dlk masla in 8 dlk sladkorja in medtem dodajamo drugega za drugim 4 rumenjake. Vzhajani kvas vlijemo na ½ kg bele (po možnosti ostre) moke, dodamo stepena jajca, žlico ruma, nestrngane limonove lupinice, nekoliko fine soli in znetemo vse skupaj v gladko testo. Po potrebi dodajmo mlačnega mleka. Testo gnetimo tako dolgo, da se loči od rok in posode. Nato ga razvlečimo do robov pekače, obložimo z dobri rimi črnimi češnjami in pustimo vzhajati. Potem ga posujemo s sladkorno prapo in specimo.

V jeseni tzkopljite semenski krompir posebej in ga tudi posebej shranite. Ostali krompir naj gre za prehrano. Virusna gomolji prav tako dobro prezimijo kot ostali; po okusu se ne razlikujejo od zdravih, le za seme so nesposobni.

Označevanje najlepših grmov imenujemo strokovnjaki pozitivna selekcija krompirja. V Sloveniji je do sedaj skorajda nismo opravljali, razen na najboljših državnih posestvih, medtem ko večina holandskih kmetov odbira krompir. S pozivno odbiro bomo dobili seme, ki nam bo dalo mnogo več pridelka.

Začnimo takoj z označevanjem najlepših krompirjevih grmov. J. P.

Domač liker

Jagodov liker: v liter dobre slivovke stresi pol kilograma očiščenih gozdnih jagod in sladkorja po lastnem okusu čimveč ga boš dala, slajši bo liker). Kozarec s slivovko in jagodami naj stoji na soncu 15 do 20 dni. Ko tekočino prece-diš, je liker gotov. Vlij ga v čisto, suho steklenico in ga dobro zamaži.

Višnjev liker: 3 kg všenj od-zvzamemo peške in dodamo nekoliko vanilije, klinčkov ter polovico stolčnih pešk. Na vse to zlijemo poldrug liter finega špirta, nakar postavimo posodo za 8 dni na sonce. Skuhamo 1 kg sladkorja s tričetrt l vode (vre naj 5 minut, medtem pridno pobirajmo peno). Ohlajeno skuhamo vodo primešamo višnjam in s filternim papirjem ali gosto platneno krpo ločimo goščo od tekočine. Dobro je, če filtriranje nekajkrat ponovimo.

V tako krojeni svileni bluzi bo prišla mladost dopoldne ali zvečer še bolj do izraza

Zakleta hiša

4

Ariel Kassack:

Bert ni maral s svojo prisotnostjo motiti veselega družinskega svidenja. Toda že naslednji dan je šel obiskat mlado gospo. Nekdaj tako turobna hišica je bila polna veselih gostov. Nevesta je žarela od sreče. Ko jo je Bert prisrčno pozdravil, jo je vprašal, kje je mladi ženin.

— Odšel je na postajo. Pred poroko je postal iz mesta nekaj zabojev knjig in drugih predmetov. Vse je ostalo v železniškem skladišču.

— Oh, glejte ga! Jack, ali si vse pripeljal?

V taksiju so bili zloženi razni kovčki, več manjših in en velik zaboj. Bert in Jack sta se prisrčno pozdravila. Ženin je bil srečen, vesel in odličnega zdravja.

Ko je Bert odšel, je Marga vprašala:

— Jack, kam naj spravimo vse te reči?

— Sele tedaj spoznaš, koliko knjig imaš, ko se seliš, — ji odvrne Jack. — Zaboj bo treba prenesti v klet.

Ko se je Bert še enkrat ozrl nazaj, sta stala zakonca objeta na pragu zaklete hišice. Če je ždelo v tej hišici zlo, je moralo biti dobro skrito.

Bert King je ostajal po cele dneve v svoji sobi v zgornjem nadstropju Gardnerjeve hiše. Pisal je pozno v noč in obenem vlekel na ušesa, če morda ne zveni iz po-

govorov v hiši kaka disonanca. Toda zdelo se je, da je vse v redu in da sta mlada zakonca resnično srečna. Jack je spet nastopil službo v Gardnerjevi banki. Nad njegovimi vrati je blestel napis: vicedirektor.

Bert se je po malem dolgočasil. Pisal je svoj roman. Ker resničnega zločina ni pričakal, je že sklenil, da si ga izmisli. Toda prišel je nepričakovan obrat.

Ko se je 31. oktobra zvečer vračal s spehoda mimo Margine vile, je videl luč. Instinktivno je vstopil.

Evica mu je odprla.

— Marga, Marga, prišel je slavni pisatelj!

— Kar naprej! — je zaklicala Marga iz dnevne sobe. Na rokah je imela cel kup knjig. Se več jih je bilo zloženih na tleh. Ob steni so bile postavljene nove police, kamor sta z Evico zlagali knjige.

— Sobo bova spremenili v Jackovo knjižnico, — je rekla Evica.

— Dajta, pomagaj vama bom! —

— Ne, ne, ni treba, — je ugovarjala Marga. — vi samo glejte! — že je spretno zlezla po lestvici in urejala knjige.

— Kje je pa Jack? — je vprašal Bert.

— V banki ima strahovito zoprn sestanek z raznimi šefi oddelkov. —

Spet je skočila na tla in si znova naložila v naročje goro knjig. Ko se je vzpenjala z njimi po lestvici, ji je padla najprej vrhnja knjiga na tla, za njo druga, tretja, skoraj vse.

— Glej, Marga, pisma! — vzklikne Evica.

— Pisma? Kje? Oh, saj res! —

Iz neke debele knjige, vezane v rjavo platno, so med padcem spozlela tri pisma. Marga jih pobere in radovedna odpre. Pisma niso bila zalepljena. Iz vsakega potegne list in vedno bolj počasi bere.

— Kaj je, gospa Marga? — vpraša King.

— Ne vem, ... ne razumem, — zašepče Marga in mehanično spravlja liste v ovitek. Z obraza ji je izginila vsa barva. Po-

stala je mrtvaško siva. Bert in Evica sta se presenečena spogledala.

— Knjige so Jackove. — zamrmra Evica. V tistem hipu plane v sobo Jack in zatuli: — Marga, bu bu! — Hotel se je pošaliti, kakor z majhnim otrokom.

Margi se v hipu iztrga glasen krik. V strašnem krču pade po tleh, a še vedno tišči pisma na prsih.

— Marga, Marga, nisem te hotel prestrašiti, — zastoka Jack in plane k Margi.

— Jack, idiot — ga uničujoče pogleda Evica. — Pomagajta!

Bert in Jack sta omedlelo Margo dvignila in jo odnesla v spalnico. Marga je dobila hud histeričen napad. Jack in Evica si nista vedela pomagati. Bert pa je prinesel kozarec vode in ga dal bolnici na pomodrele ustnice. Ni hotela piti. Tedaj jo je dvakrat krepko udaril po licu. Marga je zavpila, odprla usta in pila.

— Pojdite, pojdite — je zaklicala. — Pojdite vsi! Ti tudi, Jack! — Odšli so v prtiličje. Jack je vstopil k omarici s pijačami in obupan zli vase poln kozarec viskija. Nihče se ni ganil iz sobe.

Vsi so molčali.

Cez čas vstopi Marga.

— Ti je kaj bolje? — vpraša Evica.

— Neumnost! — mlada žena se je smehljala. — Oprostite, gospod Smith! Preveč sem se ustrašila. — Jack jo prisrčno objame.

— Pozabiva, dragi, — zašepče Marga.

Vsa tri pisma so izginila. Marga jih ni imela več v rokah. Na večerji pri Gardnerjevih sta bila tudi Marga in Jack. Marga je bila razigrana, Jack pa zaradi svoje neumne šale nekoliko potr. Sklenjeno je bilo, da pojdejo vsi k nekemu interesantnemu predavanju. Evica se je izgovorila, da jo boli glava in je šla spat. Bert je tudi ostal, da bi pisal.